

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE

Karel IV. (původně křtěný Václav) byl naším nejvýznamnějším středověkým panovníkem.

Po roztržce mezi rodiči od matky izolován na Lokti a Křivoklátě. Roku 1323 byl otcem odvezen do Francie, kde byl jako sedmiletý biřmován a přijal jméno Karel. Byl vychováván na francouzském královském dvoře, na pařížské univerzitě vystudoval svobodná umění a osvojil si znalost cizích jazyků. Během svého života byl čtyřikrát ženatý - ve svých šestnácti letech se oženil s Markétou z Valois, zvanou Blanka, jež byla jeho manželkou až do roku 1348, v letech 1349 - 1353 to byla Anna Falcká, 1353 - 1362 Anna Svidnická a od roku 1363 Alžběta Pomořanská.

Sám Karel byl otcem dvanácti dětí, z nichž nejvýznamnější byli pozdější čeští a římsí panovníci Václav IV. a Zikmund Lucemburský, dále Jan Zhořelecký a Anna, manželka anglického krále Richarda II..

Po ukončení svého vzdělávání pobýval v letech 1330 - 1331 v Lucemburku, 1331 - 1333 byl zástupcem svého otce v severoitalské lucemburské signorii v Locce. Od podzimu roku 1333 spravoval namísto nepřítomného otce České království a od roku 1334 ho otec na nátlak šlechty jmenuje markrabětem moravským. Českým sněmem byl roku 1341 uznán za budoucího panovníka. Zároveň nesmírně stoupá jeho prestiž, neboť od počátku 40. let je také kandidátem papežské kurie (díky dobrým vztahům s tehdejšími papežem Klimentem VI, původně jeho francouzským vychovatelem Petrem Rogerem) na hodnost římskoněmeckého panovníka proti císaři Ludvíku Bavorovi. Z tohoto důvodu bylo roku 1344 pražské biskupství povýšeno na arcibiskupství, čímž se podařilo vymanit českou církev z vlivu mohučského arcibiskupa. Na Pražském hradě byla tehdy zahájena stavba metropolitní katedrály sv. Víta.

11. 7. 1346 byl zvolen v Rhens na Rýně hlasy pěti kurfiřtů římským králem. 26. 8. 1346 po otcově smrti také králem českým a po skonu Ludvíka Bavora roku 1347 se stává v německých částech římskoněmecké říše uznávaným panovníkem. Od té doby soustavně zvelebuje české království jakožto hlavní centrum Svaté říše římské.

Roku 1348 vydává zakládací listinu pražského vysokého učení, čímž zakládá první univerzitu ve střední Evropě, nechává upravit Pražský hrad - jedná se o královský palác, dále svatovítskou katedrálu s kopulí svatého Václava, na níž pracovali Matyáš z Arrasu a Petr Parléř, a nechává nově zbudovat královskou hrobku. K dalším architektonickým počínům Karla IV. patří tzv. Kamenný most z roku 1337 spojující Staré a Menší Město pražské, Staroměstská mostecká věž, Emauzský klášter, chrám Panny Marie Sněžné, Staroměstská radnice, Karolinum, Hladová zeď na Petříně, Karlovo, Václavské a Senovážné náměstí, přestavba městského opevnění a samozřejmě zakládá hrad Karlštejn, jehož kaple svatého Kříže vyzdobená deskovými obrazy od mistra Teodorika se stává úložištěm říšských korunovačních klenotů.

Roku 1348 rovněž přičleňuje k českému státu další slezská knížectví a Horní Lužici, čímž vytváří soustátí zemí Koruny české, které roku 1368 rozšířil o Dolní Lužici a roku 1373 o Braniborsko. Díky výhodným sňatkům spravoval i další území - jednalo se o panství v Bavorsku, Míšeňsku, Horní Falc, Svidnicko a Javorsko. Roku 1355 podnikl římskou cestu, během níž byl 6. ledna t. r. v Miláně korunován italským králem a 5. 4. 1355 v Římě císařem římskoněmecké říše, čímž se formálně stal světskou hlavou západního křesťanstva.

Zároveň se snažil upevnit si svou pozici v Českém království, kde mu byla tradičním soupeřem vysoká šlechta. Předložil tudíž návrh zemského zákoníku Majestas Karolina, avšak česká šlechta v něm spatřovala omezení svých svobod. Návrh vyvolal takový odpor, že císař

raději vyhlásil, že zákoník shořel při požáru na Pražském hradě a namůže být tudíž uplatněn. v říši byl poněkud úspěšnější. Zde roku 1356 vydal říšský zákoník, tzv. Karlovu bulu, v němž uzákonil výsadní postavení českého státu v říši, určil počet světských a duchovních kurfiřtů i jejich vzájemné pořadí. 1365 byl v Arles korunován králem areletským, 1368 podnikl druhou římskou cestu. Roku 1378 rokoval s francouzským králem Karlem V. o rozdělení uherského dědictví a o návratu papeže z Avignonu do Říma, jednání však kvůli neochotě francouzské strany skončila krachem. Karel zemřel ještě téhož roku na zápal plic.

Šlechta a její erby

Počátky některých šlechtických rodů v Čechách a na Moravě lze spolehlivě sledovat až do 12.století a z té doby také asi pocházejí prvá známá erbovní znamení. Podle starých pověstí představovalo erbovní znamení důkaz o urozenosti rodu a o rytířských vlastnostech jeho držitele. Šlechtici získávali erbovní znamení odměnou za mimořádnou statečnost ve válkách, na rytířských turnajích nebo dokonce v boji s divokými zvířaty. Ve 13. Století se už pyšnili erbem všichni příslušníci šlechty a erb se stal neodmyslitelným vnějším znakem jejich příslušnosti k vládnoucí třídě.

Původ mnoha erbovních znamení, která ve 12.a 13.století šlechta přijala, zůstává bez ohledu na pověsti dodnes zahalen tajemstvím stejně jako vzájemné spříznění mnoha rodin, jejichž erb byl stejný nebo nápadně podobný. Erbovní znamení se malovala na štíty a jiné části zbroje urozených rytířů a jejich čeledí, ale stejně velký význam jim náležel i při užívání pečeti. Pečetí písemností bylo výsadou krále, církevních hodnostářů a urozených pánů.

O poznání pomaleji než erby se ustálila i jména rodů, jejichž hlavní součástí se stal přídomek, odvozovaný zpravidla podle názvu rodového sídla, ačkoliv se vyskytlo i dost případů, kdy nové hrady dostaly jméno podle erbovního znamení, tedy opačně.

Ve 13.století česká šlechta houfně přijala nová jména, jimiž se bohatí i chudí chlubil, že jim náleží sídlo a pozemkový majetek. Rubem tohoto hromadného přibývání šlechtických jmen bylo příliš závislosti na cizích vzorech. A tak se stalo, že spousta rodin z české a moravské šlechty ve snaze vyrovnat se rytířstvu v jiných zemích ochotně přijímala poněmčené tvary svých jmen. Z potomků Vítka z Prčice se stali pánové z Rožmberka, z Landštejna a jiní, z potomků Divišových pánové ze Šternberka, ačkoliv většina těchto pánů neuměla německy ani slovíčko.

Na konci 13.století byla už šlechta rozdělena do dvou vrstev, mezi nimiž byla stanovena jasná hranice. Vyšší a významnější vrstvou se stali *páni*, nižší vrstvou zůstali *zemané*, nazývaní také *rytíři* nebo *vľadyky*. V průběhu dalších věků tato hranice sílila a čím větší politickou a společenskou převahu si páni získávali nad rytíři, tím složitější a nesplnitelnější pravidla si určovali pro její překročení.

Heraldika pražských cechů

Od 13. století až do roku 1859 patřily k realitě našich měst neodmyslitelně řemeslnické organizace zvané nejčastěji cechy. Po tomto datu je až do poloviny 20. století, kdy byla jejich činnost násilně přerušena, nahradila živnostenská sdružení uchovávací hrdost a vysokou úroveň české řemeslné práce. Za staletou dobu své existence si cechy vypracovaly složitá pravidla a rituály. Patřila k nim i jejich symbolika, která - jak ani ve středověku nabylo jinak možné - dostala záhy heraldickou podobu.

STRAŽCI PEČETÍ

aneb DO DOBY KARLA IV.

Celotáborová hra I.běhu LT Dva potoky 2004 pro střední a starší oddíly

MOTIVACE HRY:

Návrat do doby vlády jednoho z nejvýznamnějších vládců české i evropské historie a seznámení se středověkým životem za pomoci smyšleného příběhu, jehož hrdinou je mladý Podivín Rutlev, chlapec z pražské kupecké rodiny.

NÁMĚT:

Hlavní námět hry poskytla kniha Aloise Dostála „Pod praporem“, na jejímž základu vznikl samostatný příběh.

CÍLE HRY:

Hra si klade za cíl zaujmout děti svým dobrodružným tématem, vzbudit v nich zájem o slavnou českou historii a podpořit hrdost z příslušnosti k českému národu. Dalším cílem je seznámit děti se zajímavými pověstmi sedmi českých hradů ze 14.století, se středověkými cechovními právy a na příkladu práce v jednotlivých cechách naučit je různým novým dovednostem. V neposlední řadě je to i prohloubení tábornických znalostí, prohloubení vztahu k přírodě a její ochraně, prohloubení zájmu a o práci v kolektivu a odpovědnosti za výsledek.

Hra je koncipována tak, aby naučené zajímavosti děti obohatily a ony je pak mohly i využít při učivu ve škole.

POUŽITÁ LITERATURA:

- Alois Dostál:	„Pod praporem blankytné barvy“	J.R.VILÍMEK 1925
- Alexej Pludek	„Kralevic, král, císař“	ALBATROS 1985
- Josef Pavel:	„Pověsti českých hradů a zámků“	MELANTRICH 1995
- Tomáš Durdík:	„Encyklopedie českých hradů“	LIBRI s.r.o. 1996
- V.Tkáč, H.Kadlecová:	„Čechy – země kulturních pokladů“	OPTYS 1995
- J.Louda, J.Janáček:	„České erby“	ALBATROS 1974

ORGANIZACE, OBSAH A PRŮBĚH HRY:

Hra je určena pro jednotlivce a oddíly ve věku 10 – 14 let. Do šesti oddílů jsou táborníci rozděleni po dvanácti. Veškeré dílčí úspěchy jednotlivců i oddílů jsou průběžně zaznamenávány do přehledných nástěnek.

Středověké prostředí navozuje úvodní tzv. „nultá“ mezioddílová hra, při které se děti seznamují s původem erbovních znamení, získávají názvy svých družin a volí si barvy svých standart. Tím, že oddíl vybojuje některý z erbů, stane se tak součástí družiny pána z ...

Samotný táborový příběh se začíná odvíjet třetí pobytový den odpoledne, kdy je ve spolupráci se skupinou historického šermu odehráno úvodní divadlo. Dopoledne před tím je věnováno nejen poznávání okolí tábořiště, ale především pozvolnému seznámení dětí s tématem hry a nenásilnému zjištění jejich znalostí.

Oddílová korouhev, kterou si děti nejspíše do třetího táborového dne vyrobí je složena ze dvou barev. Od nich se pak odráží i celkový název oddílu. (Příklad: červenočerní z Velhartic.)

V průběhu hry „navštíví“ děti pomocí pověstí, které vypráví hlavní hrdina i sedm hradů, které vznikly ve 14.století nebo ještě dříve. Zároveň s tímto motivem běží ale především hlavní příběh (začínající v r.1338), ve kterém se Podivín Rutlev na výpravě markraběte moravského Karla proti odbojnému rytíři Mikuláši z Potštejna seznamuje s důležitými českými pány. Získává jejich důvěru a stává se tak **strážce** jejich **pečetí**, kterými je opatřena truhlice se zabaveným pokladem.

Během výpravy si syn pražského kupce počíná natolik statečně, srdnatě a chytře, že je průběžně povyšován do šlechtického stavu. Stává se Karlovým oblíbencem a ten jej na samém závěru hry pasuje na rytíře. Stejně tak i táborníci jsou při splnění etapy povyšováni a ti nejlepší se stanou rytíři.

Hra „Strážci pečeti“ se skládá se sedmi etap a osmi motivačních příběhů:

Č.	Název etapy	Hrad	Mezioddílovka	Odměna
-	Seznamovací hry	Štajnberk		
0.	Staré šlechtické rody	Kašperk	Dáda	Táborové znamení
1.	Návrat kupce Jošta Rutleva	Karlštejn	Prcek	1.nýt
2.	Setkání otce a syna	Křivoklát	Tomáš	2 nýt
3.	Pod modrým praporcem	Trosky	Skautík	3 nýt
4.	Kralevic Karel před Chrudimí	Kost	Iáček	4 nýt
5.	Druhá výprava	Valdštejn	Kuba	5 nýt
6.	Vyznamenání Podivína Rutleva	Potštejn	Kozi	6 nýt a glejt

První tři z výše uvedených hradů byly královské, což je možné využít v další motivaci.

NÁSTĚNKY:

Nástěnka pro jednotlivce a postup při zaznamenávání jejich úspěchů:

V horní levé části je vepsán název oddílu a je zde také namalováno erbovní znamení. Hned pod tím je vytvořena velká tabulka, v jejíž vrchní vodorovné řadě jsou namalovány hrady.

V prvním levém sloupci tabulky jsou vepsány přezdívky (ev.jména) jednotlivých táborníků pod sebou. Od každého jména se táhne vodorovná bodovací řada, která je rozdělena na sedm částí sloupci, jimž „vévodí“ v horním poli hrad. Do každé části „hradního“ sloupce je možno nalepit deset bodů, které v našem případě nahrazují halapartny. Pro každý hrad je zvolena jiná barva.

Nejúspěšnější táborník bude mít tedy na konci tábora ve své řadě v návaznosti na jméno nalepeno 70 halaparten.

U každého jména je navíc měšec, do kterého se malují „zlaté“ body.

Nástěnka mezioddílová velikosti A1 vévodí jako hlavní a nejhezčí „plakát“ jídelně, kde jsou všechny nástěnky umístěny. I ona má zakresleno sedm hradů, které jsou rozmístěny po obvodu. Ve středu plakátu je namalován „táborový“ smyšlený hrad **Štajnberk**, nad kterým vlaje korouhev se znakem základny Dva potoky.

Podle toho, která etapa zrovna probíhá jsou průběžně ze Štajnberku domalovávány směrové šipky k jednotlivým hradům.

Podle toho v jakém pořadí skončí mezioddílová bojovka jsou ke hradu na „stožár“ umístovány oddílové standarty. Nejvýše je standarta oddílu, který etapu vyhrál a ostatní pak v sestupném pořadí.

BODOVÁNÍ JEDNOTLIVCŮ V JEDNOTLIVÝCH HRÁCH:

Při bodování používáme **jednoduchý tříbodový systém 3 – 2 – 1** a volíme mezi způsoby: **splnil – nesplnil** a **výkon**.

Tříbodový systém v praxi znamená, (zjednodušeně řečeno), že při 10-ti členném oddíle jsou body rozdělovány:

- 1. - 3. místo: 3 b
- 4. – 6. místo: 2 b
- 7. – 10. místo: 1 b

Žádné dítě není nikdy bez bodu, 1 b se dává i za účast v soutěži (za snahu). 0 udělujeme vyjímečně, pouze v případech, že dítě hru opravdu „sabotuje“.

Pro splnění jedné etapy je nutné, aby dítě 24 bodů z osmi až devíti bodovaných her. Pokud získá více a stanovenou bodovou hranici překročí, ukládá se mu přebytek do tzv. „zlatého fondu“. Fond může táborníkovi pomoci při chybějících bodech v jiných etapách nebo při získávání prémie. Dítě si o jeho využití rozhoduje samo.

Děti boduje výhradně vedoucí oddílu (nikoliv instruktor), který má neustále u sebe bodovací zápisník. Bodování musí být přehledné a průhledné a vedoucí musí být kdykoli schopen vysvětlit daný stav.

Za splnění první etapy obdrží táborník **táborové znamení**, za každou další potom vyšší **hodnost**. Každé „povýšení“ je zaznamenáváno právě do koženého **znamení**, které má tvar pavězy a do které je vytlačena královská korunka a číslo 96.skupiny. Za každý úspěch vsadí vedoucí do předvrtané dírky stříbrný nebo černý nýt. Znamení nosí každý jednotlivec zavěšené na krku na koženém řemínku po celý čas tábora.

Na závěr tábora přijíždí „sám Karel IV.“, aby pasoval ty nejúspěšnější táborníky na rytíře.

„Hodnosti“:

Startovací hodností pro každého táborníka je **poddaný**. Dále následují:

- **svobodník**
- **panoš**
(I.stupeň šlechtice, který se zodpovídá svému pánu a má nárok na svůj znak. Znakem však může být i znak jeho pána.)
- **vladyka**
(svobodný muž – šlechtic)
- **hejtman**
(funkce)
- **rytíř**
(čestný titul)

BODOVÁNÍ ODDÍLU A SÁZENÍ NA JEHO UMÍSTĚNÍ

Za oddílové vítězství má oddíl u jednotlivých hradů svůj praporec na nejvyšším místě. Má také právo stát se strážcem pečeti na truhlici s pokladem. V reálu to vypadá tak, že na vyvýšeném místě v jídelně je umístěna truhlice s groši (je to ta, která byla ukradena lupiči při úvodním divadle), která je opatřena sedmi stuhami. Každá stuha je při obtočení spojena pečeti každého z „táborových“ rodů“.

Vítězný oddíl má právo pečeť odstříhnout a umístit ji na svou nástěnku. Stává se tak strážcem pečeti a je tak blíže k získání pokladu. Oddíl, který se za tábor stal nejvícekrát strážcem pečeti vítězí a získává poklad.

Sázení na umístění - „TERNO“:

Každý oddíl sází na své předpokládané umístění v mezioddílové hře. S touto činností jsou seznámeni již před úvodní hrou, sázet je povinnost. Vždy po vyhodnocení „mezioddílovky“ se sázení vyhodnocuje samostatně do zvláštní tabulky, která má název „**TERNO**“ takto:

- 1) **50 bodů** mají ti, co vsadili, že vyhrají a dokázali to
- 2) **40 bodů** získávají ty oddíly, které uhodly přesně své umístění na dalších místech (2., 3., 4., 5. a 6.)
- 3) **20 bodů** získají ti, kteří se umístí těsně vedle sázeného místa (např.: vsadí, že skončí druhí a ve skutečnosti budou první nebo třetí)
- 4) **bez bodu** zůstávají všichni ostatní

Počty těchto prémiových bodů ze sázkové soutěže se sčítají a jsou vyhodnoceny až na závěr, po poslední mezioddílové hře. Účelem je udělat „mezioddílovku“ zajímavější a napínavou až do konce. Hra „TERNO“ má samostatnou nástěnku.

ODMĚNY DO HRY, MOTIVACE:

Kromě postupných povýšení získávají táborníci za každou etapu obrázků hradu, kopii starobylé rytiny, která je zatavena do fólie a která je v pravém dolním rohu opatřena voskovou pečeti rodu. Na obrázcích se postupně vystřídají pečeti všech „soutěžních“ rodů.

Hlavní odměnou je závěrečný povyšovací glejt, který je opatřen odlitou sádrovou kopií majestátní pečeti krále Karla z r.1348 (forma byla získána v archivu Pražského hradu). Pro nejlepší jednotlivce (z každého oddílu to budou cca 3 – 4), je připraveno tričko s motivem *českého královského lva*.

TÁBOROVÉ KOSTÝMY:

Děti mají za úkol přivést si kostýmy z domova. Jejich jakýmsi „předtáborovým“ úkolem, je zjistit si, jak chodili oblékaní lidé ve středověku. Podle toho pak, za přispění maminek a babiček, vyrobí svůj táborový kostým.

VEDLEJŠÍ FORMY PROPAGACE HRY A ODMĚN:

Pro táborníky jsou připraveny i táborové pohlednice, dopisní papíry s rodovými (oddílovými) znaky, táborové kalendáře s časovým rozpětím „od tábora do tábora“, táborové omalovánky (černobílé kontury z fotek vedoucích), táborové zpěvníky a pod.

CECHY a JARMARKY:

V průběhu tábora budou konány středověké jarmarky, na kterých budou děti prodávat své vlastní výrobky. Na jarmarky bude přijíždět pověřenec Karla IV. - rytíř Podivín Rutlev, který bude pro svého pána nakupovat ty nejlepší výrobky. Za ně bude potom platit „pravými“ staropražskými groši, které jsou věrnou kopií těch skutečných. Na rozdíl od skutečných mají však na líci vyražen název táborového smyšleného hradu Štajnberk a rok založení skupiny „96“.

Výrobky budou táborníci vyrábět a učit se v cechách, které povedou nejen vedoucí oddílů, ale i skuteční odborníci „od fochu“ (např. kováři).

Názvy cechů:

- kovářský
- pekařský
- košíkářský
- barvířský
- pasířský
- drátenický
- tkalcovský
- sochařský
- malířský

Oddíl, který získá nejvíce grošů a od kterého nakoupí Karlův vyslanec nejvíce výrobků získá cechovní právo. Znak cechu si potom bude mít právo umístit na svou nástěnku. Oddíl, který bude mít na konci tábora nejvíce cechovních práv získá zvláštní odměnu.

Nejzručnější jednotlivci budou moci na závěr vyměnit získané groše za mikinu Veselých Medvědů.

NOVINKA na našem táboře:

Pro tento rok není „instalována“ tzv. „Zed' nářků“, na kterou děti mohly psát své stížnosti. Namísto ní jsou zavedeny tzv. „pašijové úterý“ a „pašijový pátek“. V těchto dnech vždy po nástupu zasedá na „nádvoří“ hradu Štajnberk králevic Karel k veřejnému soudu pro každého, kdo přichází s nějakou žalobou.

Děti mohou obžalovat kohokoliv (tj. dítě i vedoucího) a o vině či případném trestu rozhoduje Karel IV. (hl. vedoucí). Při případném křivém obvinění se však „karta obrací“.

Táborový veřejný soud je třeba brát s humornou nadsázkou a veškeré dění se „musí vhodně kočírovat.“

ÚVOD DO HRY – STARÉ ŠLECHTICKÉ RODY

O.úvodní mezioddílová hra

(pátek 2.července)

„NÁZVY ODDÍLŮ A ERBOVNÍ ZNAMENÍ“

Úlohou úvodní mezioddílové hry je získat názvy oddílů.

Oddíly ponese názvy, které jsou totožné s názvy starých panských rodů, jejichž představitelé zastávali ve své době důležité státní funkce nebo se těšili oblibě panovníka. (Při prvním příjezdu královice Karla do Čech v roce 1933 jej doprovázeli např. Vítkovci- Rožmberkové a Landštejnové, a Ronovci – z Lipé, z Dubé a z Lichtenburka).

Hra se začíná odehrávat ihned po poledním klidu, během něhož si **oddíl** za asistence vedoucího „zvolí“ **svou oddílovou barvu**. Barvou se rozumí kombinace dvou barev, které budou použité nejen na korouhvi oddílu, ale i před rodovým názvem. Jakmile si oddíl „zvolí“ svou kombinaci, běží jeho zástupce do „Královské kanceláře“ (klubovny vedoucích) a barvu zaprotokoluje. Pokud je barva již obsazena (každá může být použita pouze 2x), musí oddílový posel splnit úkol, který mu určí královský maršálek. Tím zaplatí za to, že mu maršálek vyhradí, která z barev je ještě volná.

táborová základna

Motto první zprávy:

„Počátky některých šlechtických rodů v Čechách a na Moravě lze spolehlivě sledovat až do 12.století a z té doby také asi pocházejí prvá známá erbovní znamení. Podle starých pověstí představovalo erbovní znamení důkaz o urozenosti rodu a o rytířských vlastnostech jeho držitele. Šlechtici získávali erbovní znamení odměnou za mimořádnou statečnost ve válkách, na rytířských turnajích nebo dokonce v boji s divokými zvířaty. Stavěli také svá sídla jako stvrzené své moci. Mezi takovouto šlechtu patřili ve 13.století například rody jako Krabicové z Veitmile, panové z Lipé, z Pardubic, z Rožmberka, ze Šternberka, z Velhartic nebo Zajícové z Hazmburka či Žampachové z Potštejna...“

Po přečtení této zprávy se děti vydávají na trasu pátrat po tom, ke kterému rodu patří. Každý oddíl tak obejde v lese všechna stanoviště, na kterých se nejen seznámí s veškerými rody, které figurují v táborové hře, ale budou zde i plnit různé úkoly. Podle své úspěšnosti při hrách získají (předem dané – zase podvod od vedoucích) pokračování cesty, zakreslené do mapky.

Všechny oddíly startují naráz, každý ale na jiné stanoviště. To najdou pomocí fáborků, které budou mít kombinaci jejich oddílových barev. Po splnění úkolu na prvním stanovišti budou posláni na další atd., až dojdou na poslední, kde získají indicii. S tou se vrátí do tábora a zde budou hledat místo, které je označeno stejným znakem. Na témž místě také najdou obálku, ve které bude vepsán název jejich oddílu – rodu, který budou již užívat po celý zbytek tábora.

Aby se zamezilo promíchání sledu stanovišť, budou děti vždy vědět, kdo je na to jejich příštím stanoviště očekává. Např.: „Ode mne se vydejte na Miluščin palouček, kde vás očekává starý jednooký zbrojnoš. Je možné, že po cestě zahlédnete v údolí i pasáčka ovcí, ale toho nesmíte oslovit, ani na něho volat.“

Každý z vedoucích určených na první stanoviště, značí cestu fábory v barvách oddílu, který má k němu dorazit jako první.

1.stanoviště

Krabicové z Veitmile (Červenozelení - Iáček VI.)

Též z Veitmile. Jméno dostali podle tvrže Veitmile (vajtmile) u Smrkovic nedaleko Nového Bydžova. Mlýnský kámen ve znaku (žernov) souvisí s přídomkem z Veitmile, tj. česky „ze vzdáleného mlýna“, a je umístěn do červeného pole. Pověst vypráví o tom, že jeden předek rodu byl v krabici odnesen na vychování do mlýna.

Nejpozoruhodnější postavou rodu byl Beneš Krabice, kanovník pražské kapituly, který řídil od r.1355 stavbu katedrály sv.Víta. Beneš Krabice patřil k oblíbencům Karla IV.

Hra – úkol: Ve vymezeném prostoru bude ukryta krabice s walkmanem, ze kterého bude slyšet velmi tichý dětský pláč. Oddíl si vybere jednoho zástupce a tomu vedoucí zaváže šátkem oči. Jeho úkolem bude pak najít podle sluchu krabici a zachránit tak rod z Veitmile před vymřením. Hledání je samozřejmě měřeno až do chvíle, než se „hledáč“ dotkne rukou krabice.

Potom si smí teprve zástupce oddílu sundat šátek a přivolat ostatní. Na témže místě jako krabice je i pokyn, kterým směrem se dál oddíl vydá.

2.stanoviště

z Pardubic (Zelenožlutí – Karel VIII.)

Erb s polovinou stříbrného koně na červeném štítu je spojován s pověstí o dobytí Milána (1158). V bojích u Milána se proslavili Čechové jako udatní válečníci. Mezi nimi byl i Ješek, předek pánů z Pardubic. Pověst o něm vypráví, že se svými druhy pronikl do města a dokázal zde nabrat kořist. Když se však pokoušel probít zpět z městské brány, spustili strážní ochrannou mříž a ta přesekla koně za Ješkovými zády. Pouze se sedlem a s vaky plnými cenných věcí se vrátil do tábora. Odměnou za své hrdinství dostal od krále právo nosit na štítě půl stříbrného koně.

Hra – úkol: Hry se zúčastní dva hráči. Jeden představuje polovinu koně, druhý mu bude dělat nohy. Nohy však nevidí, a tak ho „půlkůň“ bude navigovat k místu, kde je zavěšena na stromě indicie dalšího putování. Navigace nesmí probíhat slovy a domluvu si musí hráči domluvit dopředu.

3.stanoviště

ze Šternberka (Vojta III.nejmenší)

těž Šternberkové. Ve štítu erbu měli v modrém poli mluvící znamení (německy Stern=hvězda) – osmicípou zlatou hvězdu. Je to jejich původní prostý erb, který je doložen již ve 13.století.

4.stanoviště

Žampachové z Potštejna (Merylinka – II.nejmenší)

Páni z Potštejna měli původně shodný znak s pány z Litic a ze Žinkova, totiž tři červené kosmé pruhy ve stříbrném štítu. Občas bývaly barvy také obrácené. Počátkem 16.století však páni z Potštejna erb čtvrtili s pěti zlatými růžemi v modrém poli.

Prvním přímým předkem Žampachů byl Půta z Křimic, nazývajícím se od roku 1259 z Potštejna podle nově postaveného rodového hradu na Tiché Orlici. Jeho potomci si získali v Českém království značný vliv, ale začátkem 14.století čekaly rodinu nesnáze, a to „zásluhou“ Mikuláše z Potštejna, který se ze ziskuchtivosti proměnil v loupeživého rytíře. Z Potštejna a ostatních hradů a tvrzí přepadal kupce a jiné pocestné a se svou lotrovskou družinou vyjížděl na lup až na Moravu. Jeho řádění chtěl učinit koncem roku 1338 markrabí Karel, pozdější císař Karel IV. Dobil Mikulášův hrad Choceň a některé další jeho tvrze a přinutil loupežníka ke kapitulaci. Mikuláš se musel vzdát choceňského panství a slíbit, že zanechá divokých nájezdů. Sotva však markrabí Karel odtáhl, na slib rychle zapomněl a stal se opět postrachem širokého kraje. Nezbylo než vyslat proti Mikulášovi novou výpravu, před níž se uzavřel na pevném hradě Potštejně. Královské vojsko hrad oblehlo a potom jej dobývalo část po část, až byli obránci spolu s Mikulášem zatlačeni do mohutné věže, která se jim stala posledním útočištěm. Věž útokům odolávala, a proto nezbyvalo, než ji podkopat. Když se sesula, pohřbila Mikuláše z Potštejna a celou jeho družinu. Později pánové z Potštejna získali další hrad Žampach, podle něhož se začali nazývat Žampachy z Potštejna.

Hra – úkol: Z dětí se na tomto stanovišti stanou lupiči. Mají za úkol oloupit kupce, který projde vyznačenou trasou. Ten má na sobě zavěšeny měšce s penězi a děti mu je musí strhnout. Je velmi starý a nemocný, nemůže se sám bránit, ale kolem něho jsou ochránci. Ti když se „lupiče“ dotknou, vyřadí ho ze hry.

Od svého vůdce (vedoucí na stanovišti) si za uloupené peníze „lapkové“ kupují další směr cesty (na počtu uloupených peněz ve skutečnosti nezáleží).

5.stanoviště

z Velhartic (Žlutobílí - Delfínka V.)

v rodovém erbu je zobrazena tzv.routová korunka červené barvy, která je rozvinuta přes celý štít. (Erb pánů z Velhartic je namalován na stěnách jindřichohradeckého zámku a na hradě v Písku.)

Nejznámější postavou z tohoto rodu je určitě Bušek z Velhartic, komorník císaře Karla IV., který mimo jiné proslul jako vynikající stavitel, neboť zdokonaloval rodový hrad stavebními pokusy, které tehdy v Čechách neměly obdoby. Mimo jiné vytvořil i nezvyklou a zajímavou obranu Velhartic, která ještě dnes vzbuzuje respekt a úctu.

Hra – úkol: Na stanovišti je připraveno několik stavitelských skvostů - nerozbitných věží. Pod jednou z nich je ukryt papírek s popisem další cesty. Oddíl vybere ze svého středu tři střelce, kteří mají 3 pokusy (každý střelec

jeden) na sestřelení tří věží šiškou. Jestliže alespoň jeden ze střelců nestrefí „tu správnou“ věž s papírkem, musí složit oddíl oslavný veršík na stavitele (vedoucího na stanovišti), který jim za to „vydá“ náhradní střelu.

6.stanoviště

z Lipé (Žlutočerní - Kozi VI.)

podle pověsti jsou černé sukovité větve (ostrve) v erbu památkou na to, kdy byl předek všech Ronovců zvaný Hovora chycen Vršovci a uvázan k osekánému stromu, u kterého měl být zabit.

Jednou z největších osobností rodu byl Jindřich z Lipé (Lipé je dřívější název České Lípy), který vydatně přispěl k volbě lucemburského prince Jana českým králem.

7.stanoviště

Zajícové z Hazmburka (Černočervení - Dáda IV.)

Zajícové z Hazmburka: pověst o původním erbu připomíná pověst o Bivojovi. Dalimil napsal o praotci tohoto rodu Dětrichovi Buzovicovi: „mezi hrdiny jako tuří roh slul – ten kdysi divokou svini v lese živou za uši jal – a proto na štít sviní hlavu přijal“.

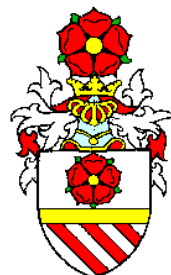
Hrad tohoto rodu se původně nazýval Klapý, ale pak byl změněn podle nového erbového znamení na Hazmburk (Zaječí hrad). Zajícové z Hazmburka patřili až do husitských válek k nejvýznamnějším panským rodům v Čechách.

8.stanoviště

z Rožmberka (Voči – I.nejmenší)

v erbu je pětিলistá růže, znamení všech Vítkovců. Praotcem rodu byl Vítek z Prčice, který podle legendy rozdělil pod hradem Rožmberkem své panství mezi pět synů. Ti založili samostatné větve rodu a odlišili svá erbová znamení barvami. Nejvýznamnější z těchto větví se stal rod pánů z Rožmberka.

9.stanoviště

z Valdštejna (Bíločervení - Prcek IX.)

Páni z Valdštejna se odštěpili z velkého rodu Markvarticů ve 13.století a jejich prvním známým předkem byl Jaroslav z Hrušnice, roku 1262 královský purkrabí na hradě Boleslavi. Hrad Valdštejn, podle něhož se všichni členové rodu později nazývali, založil a pojmenoval v duchu tehdejší módy některý z Jaroslavových synů.

Jako všichni Markvartici měli Valdštejnové původně ve štítu samotného modrého lva ve zlatém poli. Až později, v 16.století přijali čtvrcený štít, v němž se střídali zlatí a modří lvi v polích opačných barev.

(sobota 3.července)

Divadlo

V sobotu ve 13.30 hodin začíná představení skupiny historického šermu. V úvodu vjíždí na dvůr povoz, na kterém jede Jošt Rutlev, doprovázen zbrojnoši. Z učeben a z jídelny se vyřítí lupiči a svedou bitvu (osobní souboje členů skupiny). Útok je sice odražen, ale dvěma lupičům se podaří uloupit černou truhlu se „stříbrňáky“. (S ohledem na to že štajnberkských grošů máme pouze 300 a zaplnily by pouze malou část truhly,

je dno vystláno papírem.) Při běhu dvou lupičů se truhla pootevře a aby děti viděli, že jsou v ní skutečně peníze, jako náhodou jich pár vypadne na zem.

Lupiči i s truhlou mizí za jídelnou, útok je odražen, scénka, která trvá cca 10 minut končí.

Následuje 30 minutová přestávka, při které oddíly odchází do lesa a skupina se převléká k dalšímu představení.

Představení pokračuje rytířským turnajem na počest paní ze Štajneberku (Pěťa Delfínka). Rytířský turnaj trvá cca 20 – 30 minut a po něm si mohou děti vyzkoušet rytířské doplňky (drátěnou košili, potěžkat meč apod.).

Námět na hru do 0.etapy

„Galerie erbů“

Legenda:

V dávných dobách, za časů rytířů, bývalo zvykem každého rodu či panství mít vlastní erb. Ten znázorňoval důležité a charakteristické vlastnosti daného rodu.

Hra - úkol: Každé dítě si nejdříve vytvoří a namaluje svůj erb. Ze čtvrtky A3 nebo z kartonu si každý táborník nejdříve vystříhne tvar erbu a pomocí pastelky nebo „vodovek“ se v něm pokusí zobrazit své zájmy, koníčky, charakterové vlastnosti apod.

Pro druhou část úkolu uspořádá vedoucí malou galerii všech erbů. Postupně vystoupí každé dítě, představí svůj vlastní erb a vysvětlí co a proč na něj namalovalo. Po skončení se vítězné erby vystaví natrvalo v jídelně.

I. NÁVRAT KUPCE JOŠTA RUTLEVA

ždy, když se navrátily povozy kupce Rutleva do Prahy, to bylo hluku a šumu v bráně i po ulicích. Však byl náklad netrpělivě očekáván, neboť v ouvozech a hlubokých lesích číhali různí lapkové, kteří přepadali kupce a odírali je bez slitování.

Markrabě moravský Karel trochu vyčistil zemi od loupeživých rytířů, ale odbojného Mikuláše z Potštejna, který loupil na východě Čech, se mu stále nedařilo dopadnout. Proto měl i Jošt Rutlev z Koloděj, kupec vlastnící proslulý pražský krám „U Vlacha“ kolem svých vozů zbrojnoše, kteří hned sahalí po těžkých mečích, kdykoliv se něco nebezpečného naskytlo.

Kola skřípala, vozy hrčely a koně vydávali radostné zvuky, když poznali, že se blíží jejich stáje. Zbývalo již jen projet několik temných hvozďů a hradby hradu Štajnberk byly by na dohled. A Štajnberk, ten už od Prahy, co by kamenem dohodil.

Kupec Jošt byl velmi spokojen s touto cestou, neboť vůz za vozem ve výpravě jeho byl naplněn zbožím, až náprava div nepraskala a vpředu zbrojnoš Ondřej Hulina strážil truhlici se stříbrnými, které bohatý kupec a měšťnín v cizině naopak za české zboží utřžil.

Zbrojnoš Hulina, více než šedesátník byl panem Joštem najat jako strážce krámu a ochránce na výpravách. Také někdy k jinému dílu ruku přiložil, ale nejraději mečem vládl. V mladosti byl pouze bojovníkem vojska krále Jana Lucemburského, který rovněž po cizích bojištích zápasil. Dostavilo se však stáří a také i nějaká ta památka po sečných i bodných ranách. Doposud však byl při síle a u Rutleva dobře sloužil. I Rutlevův nejstarší syn Podivín si pana Ondřeje velmi oblíbil. Často spolu sedávali za dlouhých večerů u krbu a Ondřej mladému pánovi všelijaké historky líčil. Když nebylo třeba služeb Hulinových pro výpravu do ciziny, doprovázel i mladého Podivína Rutleva, který se kupeckému řemeslu učil a nezřídka zastupoval svého otce tím, že zboží po českých hradech a tvrzích pánům a jejich ženám nabízel.

Komu jinému by tedy měl kupec svěřit při výpravě ochranu své vrchovatě nabitě truhlice...?

Již se smrákalo a sychravý větřík trochu zastuděl. Výprava spokojeně jela a zbrojnoši i čeled' již vzadu zůstávali, neboť přepadení již nikdo nečekal. Přísnost královny Karla na lupiče je všeobecně známá. Jediný Hulina stále dával pozor a především v lese na všechny strany hleděl.

Vjížděli do rozsáhlého lesa, kde nikdy nebývá bezpečno a pan Ondřej svolal průvodce, aby se přidržovali vozů a nerozbíhali se. Nápadný mu byl muž, který se za výpravou delší dobu již belhal, jakoby na nohu napadal. Bystrýma očima prohlížel si náklad a v lese pojednou se ztratil.

„Ten neobmyslí nic dobrého,“ pomyslel si Hulina, opatrně hleděl do houštin a i pana Rutleva upozornil.

A v houštině zasvítily oči. Dravec to nebyl, ten by před hlukem na cestě prchnul dále do lesa. Všichni členové výpravy drželi nyní ruce na jílčích mečů. Náhle se první vůz zastavil. Hulina se spěchá podívat co se stalo a zároveň poroučí, aby zád' byla dobře kryta.

„Kmen leží přes cestu,“ oznamoval vozataj.

„Tedy záseka,“ pomyslel si Hulina, „velký vítr nebyl aby kmen porazil, to udělali lidé!“

Všichni tasili meče, jen dva muži řezali strom, aby se cesta uvolnila. Tu jakoby v porostlině vyrůstali zákeřníci. Hned tu, hned onde se ukázala hlava. Ozbrojeni byli dobře organizováni a druhý kmen káceli na vůz, aby se výprava nemohla hnouti.

„Vzhůru do boje!“ vybídl Hulina a každý si vybral některého lupiče a mocně na něho dorážel.

V lese se rozpoutal boj. Zákeřníci uměli dobře vládnouti mečem a byli i ve výhodě, neboť stáli nad výpravou a skrývali se v porostlých stráních. Chtěli i pobouřit koně, aby udělali zmatek, proto vrhali na vozy drva, jichž smolu dříve zapalovali.

Boj trval jistě dvě hodiny a hned na tu, hned na onu stranu vítězství se klonilo. Jakmile se však zbrojnošům pana Rutleva podařilo zaujati postavení na stráni, karta se obrátila. Tu ráz naráz hnali nepřítelé útokem a zapuzovali ho.

Vůdce lupičů vypožoroval, že ochranu vozů nepřekoná, proto hvízdnul na znamení, aby všichni ustoupili do vysokého lesa. Teprve potom mohla čeleď přerézati a odvaliti kmen, uvolniti cestu a dále jeti.

Pozvolna začínalo pršet a noc počala přebírat vládu nad dnem, když přední měšténín Jošt Rutlev z Koloděj projížděl se svými kupeckými vozy a doprovodem po zaplacení cla pražskou městskou branou.

Tak moc se pan Jošt těšil na setkání s rodinou po dlouhé době a nejvíce snad na nejstaršího syna Podivina.

... a už mu dívky chvátají v ústrety a na schodech domu „U Vlacha“ čeká jeho paní Jitka, jen Podivina není vidět.

Rychlé bylo přivítání s rodinou, neboť vozy bylo třeba skládati, aby se zboží nepokazilo. Čeleď se tužila, kdo měl ruce a nohy zdravé krabice a bedny do skladiště nosil. Pan Rutlev stál na dvorku a ze seznamu zboží odškrtoval. Vůz za vozem byl přistavován před dům a pan Jošt byl stále více a více nesvůj. A už je i vnošen poslední povoz a důstojný měšténín získává na neblahé jistotě. Při přepadení v hlubokém lese přišel o svou truhlici plnou stříbrných!

Posmutnělý byl rázem pan Rutlev z Koloděj, chmurný se mu najednou zdál končící se den. Ale po chvíli se pousmál a řekl své paní: „Nu což, a kdybych se vám už nevrátil nebo kdybych bych upadl do rukou nějakého lupiče! Myslím, že ten co o moje zboží usiloval, jako by byl ten Potštejnský z východu Čech! Dobře jsem však do tváří neviděl, neboť měl přes obličej černý šátek. Ještě, že máme našeho věrného Hulínu!“

„Mikuláš z Potštejna by ti jistě neusiloval o život, ale jenom oloupil o zboží,“ odpovídala paní Jitka.

„Ale zajal by mne a do žaláře vsadil. Potom by za propuštění žádal veliké výkupné,“ pravil pan Rutlev a zkoumal děti, co oni na to odpoví. Rázem si však uvědomil, že stále ještě svého syna Podivina nespatriil. „Kdepak je?“, vyptával se, „svého otce ani přivítat nepřišel?“

„Můj pane, všichni už na něj těšíme“, odpověděla paní Jitka, „týden je již na cestách a zítra by se měl vrátit. Můžeme být hrdí na našeho syna, důstojně tě v tvé nepřítomnosti zastupuje a obchod zkvétá. Odejel s vozem plným damašku pro hradní paní do hor Kašperských, však se ho také dočkáš!“

I. mezioddílová hra

(neděle 4.července)

1.stanoviště

Před zadáním prvního úkolu připomene ještě jednou každý vedoucí svému oddílu první příběh a vysvětlí dětem, že se pro toto odpoledne stanou kupeckou karavanou, která při návratu domů z ciziny padne do pasti přichystané loupežníky.

Hra – úkol: výroba formanského vozu, který bude schopen uvést náklad. Dopředu musí být stanovena minimální velikost. Pro všechny oddíly musí být stejné podmínky, tj. musí mít všechny například k dispozici pilu, provaz apod. Případně nemusí být na stanovišti k dispozici vůbec nic a děti si vše potřebné musí sehnat sami (mohou event.doběhnout i do tábora). Musí však mít na zřeteli že důležitým hodnotícím prvkem je čas. Třetímu a čtvrtému oddílu (tj.mladším) bude při výrobě nápomocen nejen radou i oddílový vedoucí. Jakmile „sjede vůz z výrobní linky“ může oddíl pokračovat na druhé stanoviště.

2.stanoviště

Na tomto stanovišti je oddílům „představen“ náklad. První část nákladu tvoří papírové krabice, které musí být k vozům přivázány. Druhou neméně podstatnou část nákladu pak představují „informace“, děti si musí zapamatovat předměty, které vůz ještě fiktivně veze.

Hra – úkol: druhou částí nákladu tato hra začíná. Předměty jsou až do poslední chvíle zahaleny na zemi plachtou. Na daný signál je plachta odhalena a děti si musí během jedné minuty zapamatovat co nejvíce předmětů. Ty si pak v paměti musí uchovat až do cíle soutěžní trasy.

Po uplynutí doby nutné k zapamatování jsou předměty opět zahaleny a každému oddílu jsou přiděleny nákladové krabice, které musí děti na „vůz“ připevnit.

Následně musí vozy absolvovat vyznačenou dráhu (cca 50 – 100 metrů), na které bude ověřena jejich pevnost a uvázání nákladu. Při pádu nákladu nebo rozbití vozu se oddíl vrací zpět do výchozího bodu a musí provést opravu.

3.stanoviště

Formanský vůz po absolvování rychlostní zkoušky, pokračuje dál po trase na další stanoviště, kde narazí na zásek.

Hra – úkol: dva zástupci oddílu začnou řezat kládu na 3 kusy tak, aby povoz projel. Během jejich práce na ně útočí loupežníci (instruktoři) a snaží se je zasáhnout hadrovými míčky. Zbytek dětí se snaží zabránit útočnickům v zasažení řezáčů. Každý zásah řezajících znamená připočtení 1 minuty k celkovému času. Obránci mají možnost volné míčky sebrat a naopak s nimi mohou zkusit zneškodnit útočníky. Zasažený útočník nesmí dále pokračovat ve střelbě. Teprve po nařezání klády může vůz (a tedy i oddíl) pokračovat v trase.

4.stanoviště

Toto stanoviště je cílové, zde se bude náklad vykládat.

Hra – úkol: děti mají za úkol sepsat předměty, které si zapamatovali na druhém stanovišti. Za každý chybějící kus bude opět připočtena 1 minuta k celkovému času.

Celkové hodnocení: *celkový čas + trestné minuty*
Prémie: *originalita formanského vozu*

Shrnutí hry:

1) **Start** – vyhlášení výroby formanských vozů

Hodnocení: originalita vozu

Pomůcky: provaz, co les dá apod., hodinky

Počet osob na stanovišti: 2

2) **Naložení nákladu:** připevnění nákladu na vůz, kimovka (náklad informací), absolvovár

Pomůcky: předměty do kimovky, cca 3ks na dítě, stopky

Počet osob na stanovišti: 1

3) **Záseka:** přeřezání klády – dva řezou a ostatní se snaží zabránit zásahu řezajících

Hodnocení: počet zásahů řezajících

Pomůcky: pila, hadrové míčky (čím víc, tím líp), 7 ks klád různých rozměrů (síla kmenu dle věku dětí v oddíle)

Počet osob na stanovišti: 5 (z toho 1 zapisovač)

4) **Příjezd a vyložení nákladu** – zápis zapamatovaných předmětů.

Hodnocení: počet správně uvedených předmětů

Pomůcky: tužka a papír

Počet osob na stanovišti: 1

Cíl: celkový čas

Počet osob na stanovišti: 2

Náměty na hry do I.etapy

1) „Přepadení“

Legenda:

Při návratu z výpravy byla kupecká karavana pana Jošta přepadena loupeživým rytířem a jeho druhy. Ondřej Hulína měl velký strach o život svého chlebodáře a panu Rutlevovi radil, aby se skryl před palbou z luků mezi stromy a tam vytrval do doby než bránící zbrojnoši útok lapků odrazí.

Hra - úkol: Děti mají za úkol schovat se v předem vytýčeném území (kruh o průměru cca 20-30 m). Vedoucí stojí uprostřed, zakryje si oči a počítá do 50. Potom si oči opět odkryje a z místa na kterém stojí vyvolává křestní jména nebo přezdívky dětí, které se špatně schovaly a které vidí. Děti se nesmějí schovávat mimo vymezené území a vedoucí se zase nesmí pohnout ze svého počátečního stanoviště. Tato hra patří mezi seznamovací, proto vedoucí, který vysloví chybné jméno si musí pro sebe vymyslet trest.

V průběhu hry se na postu „počítajícího“ vystřídají i samotné děti.

2) „Navigace přes překážky“

(1 – 6 ks šátků)

Legenda:

Když bojoval udatný rytíř Jiří Chrabrý z Mělníka s tlupou ničemných pobudů, tak po dlouhém boji proti přesile na konec vyhrál. Nešťastnou náhodou však přišel v samém závěru boje o zrak. Naštěstí jeho panoš vyšel z bitvy pouze s poraněnými rukama, a tak ho mohl po celou cestu na hrad Štajnberk svého pána navigovat a pomáhat mu slovy překonat obtížné překážky.

Hra - úkol: Děti se rozdělí do dvojic. Jednomu z dvojice jsou zavazány oči a ten druhý ho bude navigovat přes překážky ve vymezeném území, které si před tím všichni prohlédli (provázky natažené mezi stromy). Pokud se „slepý“ dotkne překážky, dostává dvojice trestný bod.

Modifikace hry: Dvojice si připraví dopředu dorozumívací znaky (nesmí se používat slova doleva, rovně apod.). Poté jsou všechny děti vypuštěny do prostoru naráz. Místo trestných bodů se za dotek přičítá vždy 5 vteřin.

2. SETKÁNÍ OTCE A SYNA

B bylo již poledne a slunce stálo vysoko na obloze, když zarachotil vůz mladého Podivina Kutteva o pražskou dlažbu před krámem „U Vlacha“. Nejdříve Boleslav, mladší Podivinův bratr, z krámu se vyřítíl a hned po něm na zápraží pan Jošt vyšel, aby se svým nejstarším dítětem potěšil.

„Otče, tak rád tě vidím!“ vykřikl Podivin a vrhl se otci do náruče.

„No, no, jen tatíčka neudus,“ zlobila se naoko paní Jitka, která již čekala na schodech.

„Slyšel jsem, jak jsi mě v obchodech dobře nahradil, v čase kdy jsem v daleké cizině pobýval. Pojď něco zakousnouti a co je nového povyprávěti.“

Dlouho otec se synem seděli a vzájemně svá dobrodružství si vyprávěli. Pan Jošt Podivinovi znovu popsals jak přepadeny jeho vozy byly na východě Čech u hradu Štajnberku, jak zbrojnoš Hulina při jeho obraně statečně si vedl a jak i přesto byl o truhlici okraden, pravděpodobně lapkou Potštejnským.

Ani Podivin se nenechal zahanbiti a otci na oplátku povyprávěl zase o tom, jak pořídil v horách Kašperských, kolik drahého sukna prodal a kolik za něho utržil. I on zažil malé dobrodružství, neboť na hradě tou dobou dvorní kronikář královice Karla, pan Beneš Krabice z Veitmile dlel a pověsti po okolí sbíral. Když se vracel z jedné z výsek v podhradí, zastavil se k malému odpočinku na lesní mýtině. Vyhříval se na pařezu, když jej zmije jedovatá do nohy uštkla. Živého tvora nebylo kolem a veliká náhoda tomu chtěla, že zrovna tudy Podivin projížděl, jed z rány vysál a nohu ošetřil. Přesně tak, jak jej to starý Hulina učil.

Po celou dobu než se pan Beneš Krabice uzdravil u jeho lůžka sedával, všemožně se o něj staral a naslouchal starým příběhům, které tak poutavě vyprávěl. Vděk pana Beneše neznal mezí a v nadšení mladému Rutlevovi slíbil, že jej strážcem své pečeti učiní. A mladý Rutlev si zase usmyslil, že po vzoru pana z Veitmile příběhy starých hradů, které navštěvuje se zbožím počne sbírat, aby i on mohl tak krásně vypravovat o historii království českého, vlasti své, kterou tak miluje.

Dlouho do noci se těšil otec a syn ze svého setkání a u praskajícího krbu se spolu mnoho nasmáli. Podivin i pověst z hor Kašperských k dobru přidal.

Čas běžel a hnedle tu byly vánoce. U svátečnímu stolu v krámu „U Vlacha“ bylo veselo, a jak by také ne, když měšténině přizvali i čeledína z nejoblíbenějších, vtipálka Falta a samozřejmě i statečného zbrojnoše Hulinu. A ani u Rutlevů nebylo o vánocích zcela bez darů, třebaže ty pravé uloupili při přepadení pana Jošta zákeřníci. Rodiče udělali dětem radost a Podivin byl zvláště tím potěšen, že dostal pěkně vykládaný pás a na něm meč v ozdobné pochvě. Dar ten mu přišel velice vhod. Dávno po něm toužil, třeba bez meče nikdy nebyl, ale opasovával se starým, méně cenným.

„Teď nezbyvá nic jiného, než zanechati kupectví a místo vahami zabývati se mečem,“ dobíral si Falta panice.

„Obě se dá sloučiti,“ Podivina se ujal Hulina, který už dřívě jinocha šermu učil. „Mnohdy i řemeslníci, rolníci i kramáři musí se ozbrojiti, aby chránili krále svého i vlast. A proč by neměl syn předního měšténina v Praze vítěziti o sedáních, na bojištích a doprovázeti panovníka?“

Falta, nevěda, co by odpověděl, jenom se usmál. Nemohl si představití dnes Podivina v krámě a zítra na koni s přílbicí na hlavě a se spuštěným hledím. Hulina byl však jiného náhledu. Už dávno cvičil panice, a mnohdy na dvoře utkali se v boji jako dva protivníci. Falta se považoval za znamenitého bojovníka a nestál o takový výcvik. Raději se krčil u krbu nebo se vychloubal v krčmách, teď že sám povede výpravu do ciziny, neboť se dal staroch ošáliti a Potštejnského lupiči mu část zboží sebrali. Za jeho vedení se to nestane, a nikdo se ani neodváží ruku položití na cizí majetek.

Posluchači přikyvovali k těm slovům hlavami, ale stranou se potměšile usmívali.

Přešly vánoční svátky se všemi slavnostmi a koledami, také v krámě „U Vlacha“ se uvolnilo a Podivín měl více času pro sebe. Tu rád vyhledal starého zbrojnoše a s ním si pohovořil. Jednou jej zastal v pilné práci. Hulina si čistil železné pláty, zprohýbanou helmu a ostatní části svého brnění. Také meč brousil a rukojeť jeho leštil.

„Co to znamená?“ ptal se panice, udiveně stanuv před zbrojnošem. „Kam se chystáš?“

„Je pokoj a mír v zemi, ale praví se, že králevic náš Karel, přesto spokojen není se stavem v Čechách východních a na odbojného rytíře z Potštejna se chystá, aby tu jeho loupeživou chásku pochytal a ztrestal,“ odpovídal staroch, „a já bych se rád k němu přidal a ještě jednou v úplné zbroji vyjel.“

Oko panicevo také zaplálo zvláštním leskem.

„O tom, že se povídá v Praze?“

„Panošové od dvora to sdělovali. Markrabě přeci nevyrazí jen s několika pány a žoldnéři? To by byla ostuda.

„To si teda Karel jistě vezme s sebou důkladné vojsko, aby špatně nepochodil,“ hádal Podivín.

„Proto i já doufám, že budu přibrán za žoldnéře. Rád bych Karla doprovodil a svým válečnickým umem mu posloužil,“ přisvědčil Hulina.

Jinoch hodnou chvíli přemýšlel, v hlavě se mu rodily myšlenky, o nichž ještě ráno zdání neměl. Po chvíli řekl: „Jak rád bych se rovněž výpravy zúčastnil!“

„To přání mnohokrát bude vyplněno, až místo pana otce pro zboží do ciziny budeš dojížděti, proto i cizokrajným jazykům jsi se doposud přiučoval,“ řekl Hulina a samolibě si prohlížel svůj naleštěný meč.

„Pravda, už na té poslední výpravě bych byl jel a po boku tvém a na pomezí bojoval, ale tatíčkovi se zdálo, že jest posud dosti času k takovým vyjížděnkám, že bych všechny obtíže cesty nesnesl. Budu s vámi dojížděti do ciziny v obchodních věcech, ale nyní bych velmi rád doprovázel králevice na té trestní výpravě.“

Hulina odloživ meč, popatřil na panice.

„Myslím, že i měšténiné pražští pojedou, několika výprav takovýchto se již účastnili, ale zdaž tebe pan otec pustí pochybuji. Měl by strach o nejstaršího syna, který bude jeho nástupcem a oporou.“

3. POD MODRÝM PRAPORCEM

Už se zdálo, že přání jinocha Podivina, bojovati po boku Hulinově v šikách markraběte Karla zůstane nevyslyšeno. Jen co snůh začal mizeti z pražských ulic a za městem první květena se objevila, rozběhl se obchod měšťěnína Rutleva opět naplno.

Podivina otec drobných obchodním jednáním pověřil. Jinoch měl do osady Tetín, nedaleko královského sídelního města zajeti a tam obchod s kořením a vonnými oleji domluvit. Koně mu čeledín osedlal a panic na cestu vyjel.

Cesta vedoucí západním směrem od Prahy byla příjemná, vždyť jarní slunce začínalo hřátí a ptáci již své písničky prozpěvovali. Jinoch se velmi těšil na Tetín, neboť krajinu kde leží i královic Karel ve velké oblibě má. Jednou v krčmě dokonce i povídání jednoho dvořana zaslechl, že markrabě v budoucnu až králem se stane, honosné sídlo zde hodlá stavěti, ve kterém by i státní návštěvy přijímal. Prý už i nad názvem hradu přemýšlí a nejvíce se mu „Karlův kámen“ zamlouvá.

Mimo domov byl mladý Rutlev pouhé dva dny, ale přesto však i zvláštní příhodu zažil. Když do vrchu nad řeku chystal se stoupati, odkudsi kočár se zlatou hvězdou v modrém poli na dvířkách se přihnul., dvěma bělouši tažený. Koně byli celé říčné od splašeného běhu, na kozlíku vozataje nebylo a z vozu se ženské volání o pomoc ozývalo. Než Podivin mohl cokoli vykonati, vůz na veliký kámen najel a ze svahu k řece se překotil. Jinoch na nic nečekal, bezvládnou ženu z vozu vytáhl a na blízký zemanský dvorec odvezl. Zde již přivolaný doktor dobré dílo dokonal a ženu ošetřil.

Už podle znaku na kočáru poznal Podivin z jakéhožto urozeného rodu ta dáma v krásných šatech bude, ale jistoty nabyl až k večeru, kdy na statek pan Zdeslav ze Šternberka dorazil. Převelice jinochovi za záchranu své paní děkoval a i jinak odvděčiti se chtěl.

„Což bys mi chtěl dávat urozený pane, rád jsem pomohl v nouzi,“ odporoval mu Podivin. Pan Zdeslav ale i přesto naléhal, a tak panic se šibalským výrazem zašpásoval: „Leda že by jsi mne pane, stejně jako před časem pan z Veitmile, dočasným strážcem své pečeti učinil.“

Mladý Rutlev toto pouze v žertu vyslovil, ale jaký byl jeho údiv, když pan ze Šternberka s jeho návrhem souhlasil. A tak zpět do Prahy se Podivin vracel nejen s dobře uzavřeným obchodem, ale i s pocitem hrdosti.

Příhodu tuto po svém návratu Hulinovi pověděl a on mu naoplátku vylíčil, co již v Praze ve známost vešlo. Rytíři, župané a zemané se chystali doprovoditi markraběte Karla na výpravě trestné proti odbojnému Mikulášovi z Potštejna. Ještě Karel ani nesvolal sněm, ještě se nevyslovil veřejně, a už se přihlašovali Čeněk z Lipé, Zdeslav ze Šternberka, Petr z Rožmberka, pan Zajíc z Hazmburka, Bušek z Velhartic, Zdeněk z Valdštejna a mnozí jiní. Výpravě i biskup Arnošt z Pardubic žehnal. Chtěli tak budoucímu králi dobrou vůli ukázati, raději chtěli s Karlem jíti, než doprovázeti otce jeho, Jana Lucemburského, aby se bili za cizí záležitosti, po nichž jim pranic nebylo.

Dlouho se Podivin připravoval a obcházel, než pověděl svému otci, co měl na mysli. A snad by byl ještě tajil, že má v úmyslu se výpravy tak zúčastniti, kdyby jiná okolnost příznání neuspíšila. Jošt Rutlev vrátiv se odkudsi domů, hned vzkázal pro Hulinu, aby se okamžitě dostavil do mazhauzu. Kupec jakoby se k vážnému rozhodnutí připravoval, přecházel jizbou a uvažoval.

Celá rodina byla přítomna a Podivin právě chtěl přednésti svoji žádost. Přišel Ondřej Hulina a stanuv u dveří, tázal se: „Ráčíš pane proučeti?“

„Kolik bys sehnal zbrojnošů do čtrnácti dnů? Ale musili by to být slušní a statní lidé. Žold bych jim vyplatil předem a pěkně je ošatil.“

Udiveně pohleděl Hulina na kupce. Ani vlastnímu sluchu nevěřil. Tvář jeho se roztáhla a oči údivem se vypouly: „Pán pojede opět pro zboží s takovou četou ozbrojenců? Což tak nebezpečno je na cestách?“

Rutlev se usmál: „Myslíš, že kupec jenom ke zboží zbrojnoše potřebuje? Praha se též chce k trestné výpravě na Potštejnského připojit a i já s ním mám úcty z loňského přepadení ještě nevyřízené. Jsi první mezi těmi, které najímám a ty o ostatní se postaráš.“

Hulina se uklonil: „Jakmile rozhlásím, kdo vyplatí žold, hned se mnoho přihlásí, snad více než bude třeba. Jméno Jošta Rutleva z Koloděj má dobrý zvuk v Praze a v Čechách vůbec.“

Tu předstoupil před otce Podivín se zkroušenou tváří a jal se přednášeti prosbu.

„Tatíčku, už dávno jsem chtěl žádati, abys mně dovolil táhnouti s králevicem Karlem na loupeživé hordy. Umyslel jsem si to dříve, než jsi zmínil, že spolu pošleš jménem svým zbrojnoše. Teď by se to mnohem více hodilo, když bych zaujal místo jednoho z těch, které vyslati zamýšlíš.“

Kupec byl překvapen a odvrátil zrak, aby to nemusil hned přiznati.

„Ta věc zasluhuje uvážení,“ odpověděl, „neboť cesta může daleká a obtížná být a s nebezpečím spojená, o tuhém boji s Potštejnským ani nemluvě. Posud mladý jsi, nezkušený, všemu pohodlí zvyklý. Mimo to nevíme, jak by to králevicově milosti vhod bylo, kdyby ho spolu s váženými muži takoví ještě holobrádkové doprovázeli“.

Hulinou to už cukalo a nemohl se zdržeti, aby neodpověděl. V rodině požíval vážnosti a přízně, mohl si tedy něco dovoliti.

„Odpusť, pane, že musím něco říci na obranu tvého syna, kterého jak život svůj miluji. Tedy nejdříve považuji Podivína za dosti statečného, aby takovou výpravu bez újmy na zdraví podnikl a až bude třeba tasiti meče, jistě nezůstane stranou a výtečně se bude držet. Hanbu měšténinům jistě neučiní, vždyť každému synku rytířskému nejen šermováním, ale i vzdělaností se může rovnati. A já předobře vím, že i měšténinové, ano i poddaní za panoše byli přijímáni.“

„Pomalou, pomalou,“ volal Rutlev, „přiliž ženete na mne, vždyť do toho má co mluvití též paní máti,“ obrátil se k Jitce.

„S těžkým srdce jej propustím, neboť uznávám, že výprava tato je nebezpečná a mnohé může i život státi, ale budiž.“

„Dobrá tedy,“ ustoupil kupec, „ale já sám tedy naší výpravu povedu, přece nezůstanu doma, když tolik mužů vypravuji a navíc po celou dobu po mém boku budeš,“ dořekl a na Podivína se po době dlouhé usmál.

Uběhl krátký čas a Hulinovi se mnoho oděnců hlásilo, že by z nich dvě čety postaviti mohl. Na přímluvu Podivínovu i vychloubačného Fantu přijal a ten hned v krčmě úvahy rozvíjel, kolik že sám lupičů pobije a jak slávu nejen svému pánu, ale i sobě získá. Jošt Rutlev mezitím koně kupoval a u brnířů a mečířů výzbroj sháněl.

Zbrojnoš za zbrojnošem se dostavoval do Rutlevova domu, jakoby to nebyl kupecký krám, ale hrad, kam přijížděli oděnci v plné zbrani. Když družina pohromadě byla, Ondřej Hulína ji na rynek vyvedl a zde ji sám cvičil. Fanta zaujímal v družině jako domácí vynikající postavení. Stál na kraji, neboť měl prapor nésti, který ještě paní Jitka s dcerou Libuší vyšívala.

Kupec s družinou již byl každým dnem k výpravě připraven a čekal jen, až králevic rytíře měšténiny povolá a rozkazy vydá. Ale když se tato doba přiblížila, pojednou ochuravěl. Bránil se nemoci, ale posléze přece musel ulehnouti na loži.

Velice se ulekl Hulína i Podivín. Jak to dopadne s výpravou? Všechno připraveno a vůdce tak náhle se rozestůně.

Rytíři se sjížděli do Prahy. Už byl stanoven den společného odjezdu za králevicem. Město se hemžilo lidem a Hulína už ani zbrojnoše nerozpouštěl. Jenom otázka vůdcovství nebyla dosud rozřešena.

Posléze nadešla ustanovená doba a Rutlevovi oděnci stály před mohutným domem, na němž byl živými barvami namalován Vlach s jižním ovocem v rukou. Hulína přejížděl na koni, dlouhý meč mu visel u boku. V tom přijel ze dvora Podivín, za ním šla paní Jitka, která nesla praporec modré barvy a přistoupivši k Faltovi, řekla: „Zde vezmi prapor, pod nímž půjdete za svým cílem. Ať jej přinesete čistý! A blankytná obloha, ať vás se štěstím doprovází!“

Jiří Fanta rozvinul praporec, na němž byla vyšita česká koruna v zlatých paprscích.

„Sláva,“ rozjásali se přítomní, „tato koruna nám je milejší nad kteroukoliv jinou!“

Tu se otevřelo okno na mazhausu a objevila se hlava Rutlevova: „Chtěl jsem vás doprovázeti na této výpravě, ale jinak usouzeno. Nemohu se zúčastnit. Proto moje místo nahradí milovaný syn můj Podivín. Poslouchejte ho, jakož i jeho společníka Hulinu! Budu na vás stále vzpomínati.“

„Sláva našemu vůdci, sláva Podivínovi!“ zvolala družina a jezdci na koních do pohybu se dali, aby se záhy k ostatním šikům přidali a na loupeživého Mikuláše z Potštejna společně vyrazili.

III. mezioddílová hra

(sobota 10.července)

Náměty na hry do III.etapy:

1) „Sbírka obrazů předků“

(sešíváčka, barevné papírky)

Legenda:

Když se v roce 1333 králevic Karel vracel již jako mladý muž a zkušený válečník z Itálie do Čech, vedla jeho první cesta k hrobu jeho matky Elišky Přemyslovny na Zbraslav, aby se zde poklonil její památce. Ve zdejším klášteře si nemohl nevšimnout mnoha obrazů svých přemyslovských předků. Obrazy malovali různí malíři. Nacházela se tu hodnotná díla známých mistrů, ale byly zde i obrazy, které neměly valnou cenu.

Hra - úkol: Ve vymezeném úseku lesa rozhází vedoucí různobarevné nebo pokreslené papírky, které představují obrazy. Podle barvy nebo podle motivu mají různou hodnotu, těch hodnotnějších je méně, těch ostatních více: 1x 500 b, 2x 250 b, 5x 100b, 10x 50 b, 20x 25b a 50x 10b. Děti mají za úkol na daný signál vyběhnout a v limitu sesbírat pokud možno co nejhodnotnější obrazy.

2) „Klip pro středověk“

(videokamera, psací potřeby, papíry)

Legenda:

Jošt Rutlev byl kupec a prodejce. Jakýpak výrobek by asi tak zvýšil poptávku po jeho zboží, kdyby měl k dispozici televizní reklamu naší moderní doby.

Hra - úkol: Máme k dispozici videokameru, oddíly proto mohou natočit krátký reklamní klip na středověký výrobek nebo výrobek, který by se do středověku hodil. Reklama může být zaměřena na cokoli, ale nesmí být podobná s ničím konkrétním a reálným co vysílají naše televize. Klubovna nebo les (louka) se promění ve filmové studio nebo exteriéry. Jelikož se natáčí „naostro“ (prakticky bez střihu), je důležité si předem připravit podrobný scénář celého natáčení. Každý člen oddílu zastává nějakou roli, či funkci: režisér, kameraman, kostymér, maskér, herec apod. Výsledek nesmí trvat více jak 5 minut.

Hodnotí se nápad na výrobek, event.jeho ztvárnění, kamera, režie, zvukové efekty. Klipy promítneme večer v jídelně a můžeme je spojit i s předáváním „reklamních“ oskarů.

4. KRALEVIC KAREL PŘED CHRUDIMÍ

sal se rok L.P.1338, sychravý podzim byl a vojsko královice Karla, markraběte moravského již několik dnů před branami města Chrudimi stálo, jež lupičskou chásku a s ní i rytíře Mikuláše z Potštejna ukrývalo.

Markrabě Karel nedoufal, že bude v Chrudimi klidně přijat, neboť město bylo známé jako nepoddajné a nepokojné. O tom vědělo i vojsko a bylo na všechno připraveno. Petr z Rožmberka pořádal jednotlivé čety a dorozumíval se s jejich vůdci a zbrojnoš Hulina si dobíral mladšího druha Falta z družiny mladého Rutleva:

„Zde se můžeš vyznamenati, tady se jistě něco strhne!“

„Ale ted' bych právě o to nestál,“ vylouval se hrdina ústy, ale ne skutky.

A Hulina se jenom usmíval: „však se známe, bázlivec zůstane bázlivcem.“

„Pomalou, pomalu, dosud jsem odnikud neprchal a statečnost i jinde dokázati mohu“, a s těmito slovy zamával praporem blankytné barvy.

Dlouhé večery a noci vojsko různě si krátilo, zbrojnoši někteří v kostky hráli, jiní jen pro zábavu šermovali a u družiny Podivina Rutleva bylo slyšeti mnoho překrásných pověstí. Jinoch stal se dobrým vypravěčem a jeho záliba v minulosti hradů zde často byla zúročena. Toho večera pověst o hradu Křivoklátě k lepšímu dával a mnoho zbrojnošů poprvé slyšelo, jak královic Karel za svého dětství zde odtržen od matky svým otcem Janem několik let pobýval.

Karel tuto noc na farnosti arciděkanského kostela Nanebevzetí P.Marie pobyl a v tomto místě taktéž na druhý den posla Mikulášova s žádostí o vyjednání smíru přijal. Markrabě, již dávno vešel ve známost nejen hrdinskými skutky v bojích po boku svých milovaných Čechů, ale i uměním vyjednávacím. Obával se však Chrudimi, neboť se domníval, že bude města dobývat, že si bude muset poslušnost mečem zjednat, a že Potštejnský jemuž zdejší panství patřilo, se naloupeného bohatství bez boje nevzdá. Jaké tedy bylo nyní nejen jeho, ale i ostatních přítomných pánů veliké překvapení, když uslyšel, že Potštejnský slíbil, že loupeživého řemesla zanechá a nakradené truhlice s penězi a zlatem vydá.

A opravdu na druhý den zrána měšťtěníné královicovi v ústrety přišli, klíče bran mu podávali na znamení poddanství. Chrudimě byla poučena jinými městy, viděla sílu vojska a chtěla s Karlem dobře vyjít. Jen truhlice s bohatstvím nebyly k vidění, prý na hrad Potštejn odvezeny byly. Navíc si Potštejnský myslel, že poslušnost nepotrvá dlouho a všechno zase odjezdem Karlovým do starých vejde kolejí.

Pokojným řešením v Chrudimi byl potěšen mírumilovný Karel a hned po něm i zbrojnoš Falta, který by se byl nerad bil pod hradbami města a snad i mladý život svůj tady pochoval.

Markrabě ochotně přijal klíče a Podivin hned jako panoš tyto nesl do města. Vojsko zůstalo před branami, ale tak těsně se u těchto rozložilo, aby je měšťtěníné nemohli zavřít, a tak královice od ochránců oddělit.

Karel ubytoval se v radním domě, kde také Podivin, kterého si markrabě během několika měsíců oblíbil a za panoše vybral, uložil pozlacené klíče a vesele se vracel ke svým lidem.

Bitva byla zažehnána a mladý královic uvěřil slibům Mikulášovým o zanechání nekalých praktik i pravil k Chrudimským: „chci vám ukázati svoji mírumilovnost a rozpustím své vojsko. Buďte ubezpečeni mojí náklonností k pokojným lidem. Ale v budoucnu budu každý přestupek trestat co nejpřísněji.“

Rytíři, kteří Karla doprovázeli se svým lidem udiveně hleděli, když jim bylo oznámeno, že královic rozpouští vojsko a nařizuje, aby se každý neprodleně odebral do svého domova, kde na něj nyní práce čeká.

Někteří se ani nehněvali a hned byli ochotni nastoupiti zpáteční cestu, ale Petr z Rožmberka se Zdeňkem z Valdštejna i s jinými pány hned se odebrali ke Karlovi, aby se s ním domluvili.

„Nezvratný je tvůj úmysl rozpustiti vojsko, které tě až dosud doprovázelo?“, ptal se pan Zdeněk.

„Dal jsem již Chrudimským slovo,“ odpověděl následník trůnu. „Ponechám si jen několik stovek mužů, kteří náleží k dvoru markraběcímu.“

„V tom případě doporučuji, abys ještě toho mladého Rutleva přivzal. Ten hoch si moji důvěru získal, je ti naprosto oddán i se svými zbrojnoši a já jej také strážcem své pečeti při vhodné chvíli hodlám učiniti“, pravil pan z Valdštejna.

„Však já vím, jinak bych jej svým panošem nestanovil,“ odvětil králevic.

Také Rutlevovi oděnci se chystali domů, když tu byl sám Podivin volán ke dvořenínům, kde mu bylo oznámeno, že markraběcí milost si výslovně jeho přeje a může tedy při Karlovi pobýti a sním i zpáteční cestu vykonati. Rutlev se zaradoval, neboť by rád při králevicovi zůstal po celou výpravu. Teď se mu toho dostalo. Ale hned si vzpomněl na zbrojnoše a dotazoval se, smí-li si některého ponechati.

„Dva pro obsluhu,“ svolili dvořeníné.

Hulínu si zvolil Podivin sám a Falta za to prosil. Ponese nadále praporec blankytné barvy, třebaže bude četa rozpuštěna.

Zbývalo poslední noc na této výpravě u bran města Chrudim strávit. Už ne však před, nýbrž za jejich zdmí. Mikuláš z Potštejna z velikou pokorou králevice Karla na místní rathous doprovodil a Podivin se svými průvodci nedaleko v menším domě ubytován byl. Rožmberka a ostatní rytíře mrzelo, že byli zavedeni do vzdálenějších míst, ale Podivin si liboval, že na blízkou králevice bydlí.

Když do domku mladý Rutlev vcházel, mezi přihlížející čeledí krásnou zelenookou dívku zahlédl. Na jinocha plaše a s uzarděním se usmála a drobný kvítek mu na šat vhodila. Kupeckého synka až u srdce píchlo, jak se mu ta dívka zalíbila. Jiří Fanta si toho povšiml a z kupeckého synka blázný si tropil.

„Jako panoš dnes sice před komnatami markraběcími státi nebudeš, ale pod okny lepě děvy zato zpívati milostné písničky můžeš.“

Podivin se začervenál a Hulína mu na rameno jen těžkou ruku dobrácky a s pochopením položil.

Noc byla poněkud pochmurná, po nebi přebíhala mračna, hvězdy slabě probleskovaly, přesto ale panicovi druzi brzy usnuli. Jinoch však nyní nemohl usnouti a usilovně na tu krásnou dívku musel myslet. Jak o ní ještě z večera zvěděl, Libuše se jmenovala, sirota, a u měštěnána jemuž dům ve kterém byli ubytováni patřil, jako děvečka sloužila.

Už se i Podivin ukládal na lože, když oknem problesklo světlo, jakoby s pochodní někdo šel kolem. Oheň se nemenšil a neztrácel, naopak ještě ho přibývalo. A v tom někdo po schodech běží a už na dveře komnaty tluče.

Zbrojnoš Hulína těžké dveře otevřel a dovnitř udýchaná Libuše vběhla.

„Hoří, v rathousu hoří!“

„Králevic Karel, náš markrabě!“ s úzkostí pronesl mladý Rutlev.

„Jest v nebezpečí,“ přisvědčil Hulína.

Oba na rychlo se strojili a budili Fantu, který po víně tvrdě spal.

Nemohouce Falta probuditi, vyběhli sami ven a namířili k nedaleké budově, kde plameny šlehaly ze střechy. Málo kdo posud věděl o požáru nebo někteří ani o něm věděti nechtěli a stráž nebyla na svém místě.

„Já zazvoním ke šturmu a ty hled' se dostati do ohrožené budovy,“ řekl Hulína.

Čas kvapil, bylo nutno pospíchat. Zbrojnoš uchopiv se provazu, počal zvoniti na poplach. Zvonek kvílel na věži uprostřed plamenů. Každou chvíli mohl spadnouti.

Podivin shledav dveře zavřené a přesvědčiv se, že bušení nic nepomáhá, odskočil ke hromadě kamení, jež tu na nějakou stavbu bylo připraveno a bušil jím do oken. Bral všechny po pořádku a rozbíjel jedno za druhým. Sypalo se sklo i olovo na dlažbu.

Toto vybíjení oken a zvonění neminulo se účinkem. Mnozí se probudili a přichvátali k požáru. Posledně zazněl zvonek a potom sletěl do plamenů.

Také v hořící budově se probudili, králevic byl vyvarován. Ale trvalo dlouho, než byly dveře otevřeny.

Jak Podivín tak Hulína si oddechli, když králevic s dvořanstvem se objevili venku a byli tak mimo nebezpečí. Hned tu byli měšténiné a vinu svalovali na králevicovu čeled', která asi nedala pozor a neštěstí tak zavinila.

Markrabě nikoho nevyslychal, na nic se netázal a odebral se do domu, kde bydlil Bušek z Velhartic, aby tady zbytek noci strávil. Ještě však než na lože dolehl, Rožmberka, který spolu s Karlem rathous chvatem opouštěl, se vyptával.

„Kdo nejdříve požár viděl a mne před jistou smrtí v plamenech zachránil?“

„Ten mladý Rutlev to byl, s tím starým zbrojnošem a snad i ta mladá dívka, co v rathousu poklízí,“ odpovídal pan z Rožmberka. „Dozajista toho mladého kupce teď strážcem své pečeti pověřím, vždyť i já mu za život vděčím!“

„Ten hoch je statečný a oddaný. Teď jsem již velmi unaven, ale hned ráno nechť jej dvořenín přivede abych mu mohl osobně poděkovat.“

IV. mezioddílová hra

(úterý 13.července)

1.stanoviště

Motto:

Psal se rok L.P. 1338, sychravý podzim byl a vojsko královice Karla, markraběte moravského již několik dnů před branami města Chrudimi stálo, jež lupičskou chásku a s ní i rytíře Mikuláše z Potštejna ukrývalo...

Hra – úkol: Děti mají za úkol v co nejkratším čase schovat (zamaskovat) jednoho člena oddílu tak, aby nebyl vidět. Časový limit je 5 min. Každá minuta navíc se počítá jako trestná a každá minuta pod limit jako plusová. Maskovat je povoleno pouze **přírodninami**.

2.stanoviště

Motto:

Dlouhé večery a noci vojsko různě si krátilo, zbrojnoši někteří v kostky hráli, jiní jen pro zábavu šermovali a u družiny Podivína Rutleva bylo slyšeti mnoho překrásných pověstí. Jinoch stal se dobrým vypravěčem a jeho záliba v minulosti hradů zde často zúročena.

Hra –úkol: Na tomto stanovišti je dán oddílům časový limit na přečtení a zapamatování si úryvku z pověsti. Poté dostanou táborníci tuto pověst rozstříhanou po jednotlivých souvětích a musejí ji v co nejkratším čase co nejpřesněji složit. Místy musí doplnit i chybějící slovo.

3.stanoviště

Motto:

Jaké bylo Karlovo překvapení, když uslyšel, že Potštejnský slíbil, že loupeživého řemesla zanechá a nakradené truhlice s penězi a zlatem vydá. A opravdu, měšténiné králevicovi v ústrety přišli, klíče bran mu podávali na znamení poddanství.

Hra –úkol: Děti mají na stanovišti k dispozici 15 klíčů a 3 zámky. Za úkol mají strefit se co nejrychleji správným klíčem do zámku na co nejméně pokusů.

4.stanoviště

Motto:

Když do domku mladý Rutlev vcházel, mezi přihlížející čeledí krásnou zelenookou dívku zahlédl. Na jinocha plaše a s uzarděním se usmála a drobný kvítek mu na šat vhodila. Jiří Fanta si toho povšiml a z kupeckého synka si blázna tropil. Jako panoš dnes sice před komnatami markraběcími stát nebudeš, ale pod okny lépe děvy zato zpívati milostné písně můžeš...

Hra –úkol: Děti mají za úkol vhadzovat papírové květiny do připravených košů, které stojí v řadě za sebou a jsou bodově rozlišené. Vhadzuje každý člen z oddílu. Na konci se body sečtou.

5.stanoviště

Hra –úkol: Úkol na tomto stanovišti se vztahuje k předchozímu mottu. Děti musí kolektivně vymyslet 4 verše, které by vsadili do milostné písně. Skladbu do které by vsadili tyto verše si mohou vybrat sami.

6.stanoviště

Motto:

Zbrojnoš Hulina těžké dveře otevřel a dovnitř udýchaná Libuše vběhla. Hoří v rathousu hoří ! Kralevic Karel, náš markrabě!, s úzkostí pronesl mladý Rutlev. Jest v nebezpečí, přisvědčil Hulina. Oba narychlo se Strojili a jali se buditi Fantu, který po víně tvrdě spal...

Hra –úkol: Vybraný člen oddílu se musí co nejrychleji obléknout do připraveného obleku/ oblečení. Ostatní mu mohou pomáhat. Když je oblečený, běží k ešusu (cca 10m od startu), naplní stříkačku a stříká do druhého ešusu (cca 10m). Když se vrátí do cíle to samé zopakuje další hráč (štafeta). Hodnotí se čas a kvantita vody „přestříkaná“.

Náměty na hry do IV.etapy

1) „Konkurz na panoše“

(2 kuželky nebo 2 klacky)

Legenda:

Stát se panošem a hlídat komnaty kralevice bylo považováno za velkou čest. Aby byli vybráni skutečně ti nejlepší, kteří měli potom strážit Karlovu bezpečnost, museli projít náročným výběrem. Jednou ze zkoušek byl například jednoduchý souboj, ve kterém musel adept na panoše dokázat sílu a obratnost.

Hra - úkol: Oddíl rozdělíme do dvou stejně početných družinek. Děti v družince si potom stoupnou do kroužku a chytí se kolem ramen. Doprostřed kruhu postaví vedoucí kuželku (klacek, špalek, láhev apod.). Na daný signál se pak děti snaží přimět taháním či strkáním někoho z ostatních hráčů, aby kuželku shodil. Ten, kdo kuželku povalí vypadne z kola a hra pokračuje, doku v každém ze dvou kroužků nezbudou dva hráči. Ti se potom spojí do finálové čtveřice a z nich vyjde i celkový vítěz. Po celou dobu strkání nesmí hráči povolit držení ramen a k boji nesmí používat nohy.

2) „Na hradě hoří“

(sešíváčka, papírová čísla)

Legenda:

Představíme si, že jsme v podobné situaci jako Podivín Rutlev. Nacházíme se třeba na hradě Bumlov kde uprostřed hluboké noci náhle vypukne požár. My jsme první kdo to zjistí a máme tudíž povinnost všechny ostatní spáče, kteří jsou ohněm ohroženi vzbudit. Na Brumlově je mnoho komnat a ty jsou umístěny ve velkém propletenci chodeb. Dveře komnat jsou naštěstí očíslovány, a tak abychom nějakou komnatu nevynechali, je třeba je oběhnout co nejrychleji, ale postupně.

Hra - úkol: Vedoucí přípne sešíváčkou na kůru stromů ve vymezeném úseku papírová čísla od 1 do 15 tak, aby byla hodně zpřeházena. Navíc hodnota čísla nesmí být vidět ze startovní čáry. Děti je mají následně za úkol oběhnout co nejrychleji. Ve chvíli, kdy je na trase nějaký závodník, nesmí se ostatní dívat, aby neměli ulehčenou situaci.

Hra se dá různě obměňovat. Čísla se například mohou obíhat sestupně (od nejvyššího k nejnižšímu) nebo mohou hrát proti sobě dvojice, kdy jeden obíhá vzestupně a druhý sestupně, přičemž se výsledné časy sčítají.

3) „Klepání“

(hra do klubovny)

Legenda:

Po vypuknutí požáru na radnici se snažil Podivín vzbudit její obyvatele bušením na dveře. Jak se asi tak buší na dveře, když někde hoří.

Hra - úkol: Vedoucí vyšle jednoho táborníka za dveře a ten má za úkol zaklepat určitým způsobem. Ostatní uvnitř místnosti hádají, jakou osobu klepající představuje, proč přichází a jak se asi cítí. Klepající dostane do vedoucího instrukce, jak má klepat, koho a v jaké situaci představovat. Například je poslem krále, který přijel vyděšený se zprávou o prohrané bitvě a své zoufalství vyjadřuje tím, že oběma rukama buší do vrat.

Možná témata:

- zaměstnanec hotelu budí hosty, protože hoří
- malé dítě, které se ztratilo ve městě
- muž, který vyhrál ve sportce první cenu a jde to oznámit rodině
- žák, který přichází pozdě do školy
- mladík, který jde pro přítelkyni do bytu jejích rodičů
- opilý muž, který se v noci vrací domů

apod.

4) „Živé loutky na hradě“

(tenký provázek, bedna, podstavec)

Legenda:

Na chrudimském hradě si připomněl králevic Karel svá dětská léta, prožítá ve Francii. Často se tam totiž na hradních nádvoří hrávali loutkové divadlo, ve kterém loutky představovali sami herci. No a tuto formu divadla spatřil po dlouhých letech zase v Chrudimi.

Hra - úkol: Oddíl vybere ze svého středu 4 – 8 hráčů a společně připraví divadelní přestavení tak, že polovina vybraných členů oddílu budou herci – loutky a druhá polovina jejich „vodiči“. Herec – loutka si uváže na ruce a nohy provázky, kterými bude ovládán. Loutkovodič stojí za plentou a na podstavci (stůl nebo židle), loutku ovládá a přednáší za ni i text.

- všem oddílů zadáme stejný námět (pohádku nebo úryvek z filmu)
- každý oddíl si připraví část jednoho tématu společného pro všechny. Výsledkem je jeden příběh, který postupně oddíly doplňují a rozvádějí

Požár byl uhasen a rozmlouvalo se o něm na obou stranách, jak mezi rytíři a měšťáky, tak i mezi prostým lidem chrudimským. Z rathousu toho do rána mnoho nezbylo a na spáleništi se posud kouřilo. Chrudimští stáli na svém, že se to přihodilo neopatrností, říčnířstvo strkalo hlavy dohromady a rokovalo. Nejdůvěrněji v tom místě, kde se nacházel pan Zajíc z Hazmburka.

„Divná náhoda! Ale já nevěřím. Spíše úklad to byl, však se všechno vyšetří. Proč byla odvedena a zpita stráž?“

„Požár by mohl vzniknouti náhodou, ale zde to jest podezřelé. A nejdříve prý hořelo nad komnatami, kde bydlel markrabě Karel. I dvěře byly uzamčeny, opravdu podivné,“ nahlas Čeněk z Lipé přemýšlel.

Podivín ani Hulína toho v noci příliš nenaspali. Stále ohnivé neštěstí rozebírali, trochu vína popíjeli a mladý Rutlev co chvíli od stolu vstal, aby to půvabné děvče jménem Libuše kůží z berana přikryl. Libuše požárem taktéž o střeche nad hlavou přišla, a tak ji oba druzi do své komnaty vzali, aby zde v koutku na pryčně mohla rána dočkat.

„Našels' v tom děvčeti zalíbení, vid' ?“ vyzvídal starý zbrojnoš a Podivín ani odpovídat nemusel, neboť ruměncem na tváři jej ihned prozradil. „No nic, vždyť už na čase bylo a sluší se, aby mladý a chrabří bojovník měl po svém boku krásnou ženu nebo dívku,“ dokončil Ondřej svou úvahu a stejně jako paník pohlédl do kouta, kde z pod kůže rozhozené plavé vlasy vykukovali.

Začínalo drobně pršet, když dvořeníné se vzkazem od Karla na dvěře tloukli a nedlouho potom Podivín se svými druhy před markrabětem stál. U královny již celá družina byla a k rychlému odjezdu z města radila. Rytíři nic dobrého nevěstili, ale Karel nepřikládal ničemu víry. Ani noční požár na rathouse mu neotevřel oči. Všichni litovali, že markrabě propustil vojsko, před nímž Mikuláš i město odbojné takový strach mělo.

„Kterak by proti mně něco zlého zamýšleli ti, kteří mi včerejší den poslušnost slíbili? Proč by se na mne hněvali, když chci v pokoji odejít?“

„Přesto mám pro tebe návrh,“ ozval se Zdeněk z Valdštejna, „můj hrad je od Chrudimě půl dne jízdy koňmo, u města Jičína, přijmi pane i s ostatními v družině mé pozvání. Nějaký čas zde můžeme pobýti a vše znovu zvážiti.“

„Dobrá, možná to není špatný nápad, rád přijmu tvé pozvání, ale než své koně necháme osedlati, musím svůj dluh vůči paní Rutlevovi a jeho zbrojnoši splatiti a svou vděčnost za záchranu jim projeviti,“ a s těmito slovy se Karel k Podivínovi a Hulínovi otočil.

„Co jsme učinili, bylo z lásky a povinnosti, řekl Rutlev, „proto ničeho nežádáme. Snad jen...“

„Nu pověz,“ Podivína královny vybídl.

„Snad jen, kdyby s námi na Valdštejn mohla jeti i ta mladá dívka, která v noci na požár upozornila,“ zaprosil Podivín a studem oči k zemi sklopil. „Je to sirota, nikoho nemá a i o službu požárem na rathouse přišla.“

„Nemyslím, že by u naší dvorní družiny místo pro ženy bylo, ale přeješ-li si to, budiž.“

V krátkém čase výprava z Chrudimi vyrazila a na jejím samém chvostu i Podivín se svými druhy a spanilou Libuší cválal.

Na cestě již tři hodiny byli, když tu náhle Libuše z řady koňů vybočila, k jinochovi popojela a ze svého koně se k němu vyklonila.

„Děkuji ti,“ špitla dívka a do dlaně překvapenému Podivínovi tenoučký náramek, zelenou barvou malovaný vtiskla.

Rutlev celý zčervenal a za tichých posměšků Fantových celý zmatený k předku výpravy poodjel.

Už mnoho času neuběhlo, asi něco přes hodinu, když před sebou tři skaliska spatřili spojená mosty, na jejichž vrcholech hrad Valdštejn se rozkládal. Za Zdeňkem z Valdštejna první

most se sochami svatých právě Podivín přejel, pak kolem kapličky k druhému mostu a třetím teprve na nádvoří. Zde již pan Petr, Zdeňkův bratr, se služebnictvem napjatě příjezd markraběte Karla očekávala, neboť posel je již dopředu o brzkém příjezdu spravil.

Na druhý den v poledne veliká hostina na počest Karlovu pořádána byla. Pod výtečnými pokrmy ze zvěřiny se až stoly prohýbali a k chutné krmi i trubadúři veselé písně vyhrávali.

Mnoho týdnů se páni na hradě veselili, aniž Karel k jednání velel. Podivín s Libuší časté vyjíždky do blízkého okolí konali, mnoho krásných západů slunce viděli, když ruku v ruce z vrcholků skal svá jména volali, která jim zpět ozvěna vracela. Často také jinoch dívce i pověsti starých hradů vyprávěl, tak, jak si je na svých cestách po Čechách do paměti uložil. Cítil se přešťasten a což teprve když jej králevic několikrátě panošem strážcím jeho spánek učinil!

Přenádherný tento čas měl však již brzo skončiti. V jedno pozdní odpoledne zarachotila o dlažbu nádvoří kopyta koně, jehož posel sedlal. Zbrojnoš ledva na pevnou zem doskočil, hned okamžitého přijetí markrabětem Karlem žádal a dvořeníné vědomi si naléhavosti poslovi zprávy, ihned ke králevicovým komnatám jej vedli.

„Pane, velmi špatné zprávy přináším od našeho pána, Jindřicha mladšího z Lipé z východu Čech. Proradný Mikuláš z Potštejna slibům tobě v Chrudimi daným se zpronevěřil a opět své loupeživé hordy obnovil. Ze svého potštejnském panství zlodějské výpravy koná, přepadá a loupí. Poselství nejen od pana Jindřicha přináším, ale i od ostatních pánů, zemanů, měšténinů i kupců. Zavolej své vojsko opět do zbraně a zastav křivdy Mikulášem páchané.“

„Jakže?!“ rozohnil se markrabě, „já s milosrdenstvím božím jsem bez boje odtáhl, abych životy ušetřil, slibům potštejnského uvěřil a on se jako ten nejničernější padouch zachová!? Toť je jeho věrnost, kterou mně sliboval?“

„Ať zhynou ti, kteří ničí naši zemi českou a nepokoje vyvolávají!“ provolal pan Bušek a i ostatní pánové se spravedlivým hněvem roztrásli.

„Pane Petře z Rožmberka, i vy ostatní,“ k urozeným pánům se Karel obrátil, „ted' vidím, že i požár rathousu přec nebyla nešťastná náhoda. Urychleně do svých domovů vyjed'me a zpět do zbraně zbrojnošské čtyř formujeme. Ten buřič si nebude tropiti z markraběte Moravského Karla bláznů!“

Karel dokazoval, že umí být nejen mírumilovným, ale že v něm koluje také otcova krev. Ted' to poznával Ondřej Hulina, který se tolikrát v šikách Jana Lucemburského bil.

Rázem bylo všude plno shonu, každý narychlo svou zbroj oblékal, každý to zvláštní napětí cítil, každý z pánů na boj se těšil. I Podivín a jeho druzi.

„Kde jsem jen praporec modré barvy odložil, ted' uzří ten potštejnský, kdo to Jiří Fanta je. Nebudu míti klidu, dokud praporec pana Rutleva nad Potštejnskou věží nezavlaje,“ vykřikoval vychloubačně Fanta.

Jen Libuše v koutě seděla, přípravy k odjezdu nečinila a ani radost z blízkého vojenského tažení neměla.

Ani tři týdny netrvalo a na soutoku řek Chrudimky a Labe u města Pardubice se již vojenské šiky formovaly. Ani Podivín Rutlev s Ondřejem Hulinou a Jiřím Fantou nechyběli. Jinoch za svým otcem posla vyslal, zda by ještě jednou i pan Jošt četou nezformoval. Jezdec se sice za tři dny vrátil s mnoha pozdravy od kupecké rodiny, ale zároveň vzkaz vyřídil, že obchod vážne a peněz není nazbyt. A tak Karel měšténiny pražské k pardubickým přidělil a ti si Podivína za svého vůdce sami zvolili. Tesklivo a smutno bylo jinochovi, jenž na Valdštejně svou lásku zanechal. Jediný Ondřej Hulina jej při síle držel a sílu mu dodával.

Markrabě Moravský Karel, již neponechav nic náhodě, sám do čela vojska se stavil a táhnouti na východ velel. A tak stalo se, že vojsko králevicovo před opevněným hradem Potštejn jednoho jarního dne L.P.1339 stanulo.

V. mezioddílová hra

(čtvrtek 15.července)

Před zahájením mezioddílové odpolední hry, při které se z dívek stanou spanilé ženy a z chlapců chrabří bojovníci, jsou zadány následující úkoly:

- oddíly se během poledního klidu rozdělí na smíšené dvojice, chlapec – děvče
- před hrou si všichni táborníci oblečou dobový kostým
- dívky během posledních 20 minut poledního klidu vyrobí pro „svého milého“ nějaký roztomilý dáreček (např. jako Libuše pro Podivina zelený náramek)

„Předstanoviště“ (táborová základna, u jídelny - Delfínka)

Jednotlivé páry v družstvu předvedou zdvořilostní, dobové a okouzující chování k sobě navzájem, děvčata předají chlapcům dárečky. Po tomto úvodu vybíhá teprve celý oddíl k prvnímu stanovišti.

1.stanoviště (Íáček)

Aby si také děvčata přišla „na své“, bude úkol na tomto stanovišti spočívat na chlapcích.

Legenda:

Při požáru na rathousu přišla o střechu nad hlavou i spanilá dívka jménem Libuše. Podivín s Hulínou se jí ujali a vzali do své komnaty, aby se v klidu mohla vyspat.

Hra – úkol: Dívky si sednou u startovní čáry. Mohou si mezi sebou povídat, rozebírat své milé jinochy a nebo jen tak švitořit. Mezitím chlapci vybíhají na místo, kde z připraveného materiálu vyrobí pro svou dámu lože. Poté si pro partnerku doběhnou a galantním způsobem ji k loži přepraví. Počítá se čas od posazení dívek na startovní čáře až po přikrytí poslední „dámy“ z oddílu v jejím „pelíšku“.

(**Pomůcky:** hromádky listů na polštář, kus látky nebo starého prostěradla)

2.stanoviště (Kozí)

Na tomto stanovišti si děti vyzkouší svoji hbitost, mrštnost.

Legenda:

Zdeněk z Valdštejna navrhl Karlovi, aby se svou družinou navštívil jeho hrad. Dvorní družina se urychleně spakovala a k rychlému odjezdu z města Chrudimi se chystala.

Hra – úkol: Úkolem na tomto stanovišti je rychlé spakování sebe samého. K dispozici budou mít táborníci velké zelené pytle sloužící ve zdravotnictví. Celý oddíl (do jednoho) se do nich na povel nasouká a přesune se válením sudů k cíli. Zapisuje se čas celé družinky, který se nasčítává. Děti jdou na start jednotlivě za sebou, když je spoluhráč v cíli, startuje další.

(**Pomůcky:** 6x zelený pytel)

3.stanoviště (Dáda, Skautík)

souhra a šikovnost

Legenda:

Cesta nebyla dlouhá. Něco přes hodinu trvalo než výprava spatřila před sebou tři skaliska spojená mosty, na jejichž vrchole hrad Valdštejn se rozkládal. Družina Projížděla prvním mostem se sochami svatých, pak kolem kapličky k mostu druhému a až třetím se dostala na nádvoří.

Hra – úkol: Na táborníky zde čekají tři překážky, představující tři mosty a za oddíl budou tentokrát startovat pouze tři zástupci. Vybraní jedinci budou startovat ve štafetě.

1. První „most“ je velmi mokrá a plná bahna, a proto je třeba jej zdolat na tzv. „středověkých chůdách“. Ty představují bílé lékařské dřeváky, které jsou připevněny na větší pevné krabice.
2. Druhý „most“ je velmi úzký a při jeho přechodu je nutné udržovat rovnováhu a balanc a závodník je musí opatrně přejít. Úkolem druhého z trojice tedy je, aby si postavil na hlavu hrníček nebo ešus s vodou a ušel s ním, s rukama odtaženýma od těla vyznačenou trasu.
3. Na třetím „mostě“ se vyhřívají jedovatí hadi, a proto ho musí táborník opatrně, ale přitom co nejrychleji přeskákat. Most představuje „panák“, vytvořený z přírodního materiálu (listů, šišky, dřívka apod.)

Každý ze závodníků bude připraven na svém stanovišti. Když dosáhne cíle ten, co šel s dřeváky plácne druhého, který má ešus s vodou na hlavě a ten po absolvování trasy plácne třetího, který čeká na skákání panákem. Počítá se celkový čas.

(**Pomůcky:** dvě větší krabice , dřeváky, plechový hrnek či ešus, šišky nebo listí)

4.stanoviště (Ferda)

hledač a pěvci

Legenda:

V druhý den pobytu na hradě Valdštejně byla pořádána hostina na Karlovu počest. Pod výtečnými pokrmy ze zvěřiny se až stoly prohýbaly a k chutné krmí i trubadúři veselé písně pohrávali.

Hra – úkol: Oddíl si na tomto stanovišti vybere ze svého středu jednoho zástupce, který bude plnit úkol. Ten si u vedoucího vylosuje pět názvů koření, které bude muset najít. Koření je v deseti krabičkách od Kinder vajíček, roztroušených v určeném okruhu. Hráč tedy bude muset hledat napsané koření tak, že každou lahvičku otevře, čuchne k ní nebo ji ochutná a když trefí správně název, ponechá si ji. K cíli musí přinést všech pět vylosovaných ingrediencí na přípravu chutného pokrmu, které poznal. Než je najde a správně pojmenuje poběží mu stále čas. Aby se zbytek oddílu nenudil, musí během hledání podporovat svého spoluhráče zpěvem.

Hodnotí se rychlost hledání a originalita písni.

(**Pomůcky:** 10 druhů koření a 10 vajíček od Kinder, papírky s názvy koření, které si na začátku hry děti losují)

6. VYZNAMENÁNÍ PODIVINA RUTLEVA

řeveliká byla síla vojska, které Potštejn obléhalo, ale i Mikuláš z Potštejna početnou hordou ke všemu odhodlaných zbrojnošů vládl. Zbojnický hrad Potštejn se navíc skoro jako nedobytný jevil. Marně králevic Karel dvořenína s poslední výzvou k jednání o smíru vysílal, aby se opevňenci vzdání mohli. Ve tváři Mikulášově se jen nenávist a odhodlání k boji zračilo. Na jednání s králevicem se sic dostavil, ale o složení zbraní ani slyšeti nechtěl.

„Za vše co tvůj otec Jan Lucemburský mi způsobil, za to jak věznil mě a pokutoval, za to teď ty odplaty dojdeš a na potštejnských hradbách bídně zhyneš i s mnohými tvými věrnými,“ takto drze a zpuštěně Mikuláš markraběti vyhrožoval.

„Přílišná moje důvěřivost zavinila, že tvá loupeživá cháska opět karavany kupců přepadá a nevinní lidé umíráti musejí. Mé milované Čechy jsi opět neklidem zahltil, proto tvé protivenství musí býti ztrestáno,“ rázně Karel odvětil.

Po těchto slovech se oba sokové ke svým zbrojnošům navrátili.

Páni z družiny králevicovy byli o jednání zpraveni a pan z Rožmberka zvolal:

„Není čas k úvahám, nastane krutý boj, vydej pane rozkazy, ať ten hrad ničemný srovnáme se zemí!“

Podivin i Hulina po těchto slovech k hradní věži pohlédli. Celá těla jejich se chvěla touhou.

Konečně!

Panic div nezajásal, když Fanta spolu s Pardubickými na znamení útoku modrý praporec vztyčil.

Devět týdnů markrabě potštejnské panství obléhal a ztěci je nemohl. Meče řinčely, žebře opírané o kameny zdí skřípaly a na útočníky byla z hradeb i rozpálená smola lita. Ve chvílích, kdy nápor ochaboval, Potštejnští výpady z hradu činili a vrhali se na protivníky, ale nenadáli se takového odporu. Domnívali se, že králevice je třeba usmrtiti nejdříve, že pak zbytek vojska odtáhne a proto hodně svých sil právě na Karlovo vojenské křídlo vrhali. Každý úspěch provázeli jáсотem.

Karlovi zbrojnoši mlčky zápasili, s menší náruživostí, ale s větší vytrvalostí. Obraňovali svého Karla a mezi nimi i Podivin a Hulina.

Po dlouhých devíti týdnech se konečně narušiti a ztěci hradební valy podařilo a první udatní bojovníci proniknuvši do hradu, králevicovi a rytířstvu bránu otevřeli.

Potštejnský se svými nejvěrnějšími kmány až do věže musel ustoupiti a Petr z Rožmberka i ostatní pánové své čety k poslednímu úderu šikovali.

Podivin ty největší siláky vybrati velel, těm pak kázal veliké dřevěné kyje uchopiti a o věžové dvěře a okolní zdivo s nimi bít. Dlouho se útočníkům proniknout do věže nedařilo. Její zdivo bylo již hodně narušeno, jednotlivé kusy kamene odlétaly. Náhle se ohlušující hřmot ozval, věž se povážlivě naklonila, a lidé uvnitř počali křičeti. Mnoho malých i velkých kamenů i s pojivem k zemi se řítily a veliká oblaka prachu se zvedala...

...bylo dobojováno a prach ze zřícené věže potštejnského panství, která věrolomného Mikuláše zahubila i s jeho nejvěrnějšími, pomalu dosedal na ruiny. Mezi popadané zdivo byla modrá korouhev vetnuta, přesně jak vychloubačný Fanta přislíbil.

Podivin byl velmi unavený, ba i šrámy z boje utřil, ale jeho věrní druhové Hulina s Fantou mu je dokonale ošetřili. Tu k jeho stanu na strakatém koni Karlův dvořenín dorazil a Podivinovi i jeho zbrojnošům králevicovo poselství s pozváním předal. Mladík se v blízkém potoce omyl, do čistého převlékl a na setkání s markrabětem se těšil. Nejen však blízké setkání

s Karlem jej těšilo, vždyť chrabrostí v boji dnes důvěru posledního z pánů získal, a i ten jej strážcem své pečeti jmenoval.

V jednom sklepení, temném a vlhkém, byla obrovitá truhlice s uloupenými penězi objevena a ctihodní pánové rytíři ji svými pečeti opatřili, aby až do sepsání jejího obsahu nikdo přístup k bohatství neměl. Jediný Podivín Rutlev, strážce pečeti, má před otevřením právo a povinnost zároveň, rodové znaky překontrolovati a jako první truhlici otevřítí.

Ve chvíli, kdy Hulina obléci poslední kus oděvu jinochovi pomáhal, projížděl poblíž pan Zdeslav ze Šternberka. Tento udatný rytíř byl samozřejmě k markraběti dvořenínem také zván a když spatřil mladého Podivína Rutleva poznámku utrousil: „Synu toho kramáře to nějak sluší, jakoby ne v dusném krámě, ale na hradě byl vychován.“

A už polnice svolává rytíře a jejich průvodce. Hrnuli se ke stanu, u něhož stál Karel se svými rádcí. Ani Bušek z Velhartic nescházel. Petr z Rožmberka držel v ruce pergameny.

Scházeli se rytíři, a ti kteří dosud nevěděli oč běží, dotazovali se, proč jsou voláni. Na všech stranách panovala dychtivost. Stan králevicův byl obstoupen, když přijížděl Podivín se svými druhy.

„Rozestupte se, jsme povoláni před milost markraběte Karla,“ oznamoval Hulina.

„Podivín Rutlev ano, ale co ty tam budeš dělati?“ odpovídal čeledín jednoho rytíře nepřítelů zdořile.

„Nejenom můj pán, ale i my zbrojnoši jsme obesláni. Pusťte nás, ať předstoupíme!“

Jenom neradi zvědavci dělali uličku, kterou by jezdci projeli k hlavnímu stanu. Zde byli již netrpělivě očekáváni. Předjeli tedy a hluboce se uklonili.

Karel laskavě pohleděl na Podivína a jeho zbrojnoše. Chvilí čekal, až se přítomní ztišili.

„Mnoho pěkného vím o tobě mladý muži, a o tvých společnících,“ řekl posléze markrabě. Už to musím chváliti, že otec tvůj pan Jošt, dvě stě oděnců vypravil na první trestnou výpravu za loupeživým rytířem. Kéž by všichni čeští rytíři byli tak chrabří, jako vaši ozbrojenci.“ Karel přemnul si čelo a za malou chvíli pokračoval: „Několikrát prokázal jsi mně službu, jako při požáru na v Chrudimi. Mohl jsem se na tebe ve všem spolehnouti.“

„Vždycky s největší radostí jsem všechno konal,“ řekl Podivín s hlubokou úklonou.

„Jsem o tom přesvědčen a za to ti vděčen. Ale nejvíce jsi se se svými zbrojnoši vyznamenal zde na Poštestejně, na tom zrádném hradě. Předě všemi zde musím vyznati, že jsi mně, jakož i jiným zachránil život. Tvůj praporec blankytné barvy byl vždy na správném místě a všem zrádcům hrůzu naháněl. Jsem hrdý na to, že zrovna v mých milovaných Čechách a v mé milované Praze vyrostl tak chrabrý muž.“

„Nejdříve chci odměniti tvé průvodce. Dávám jim toto zlato, aby si za ně koupili co jim libo a potěšili se.“

Dvořenín podal Hulinovi a Faltovi po měšci s penězi a oba děkovali co nejsrdečněji.

„Tobě Podivíne Rutleve, chci se odměniti jinak. Provedl jsi šlechtné skutky, za ně tě zde, na půdě dobytého poštestejnského panství, pasuji na rytíře!“

... přítomní na pokyn markraběte tasili meče.

„Jménem našeho svatého vévody Václava...“, Karel dotknul se mečem Podivínova ramene poté, co mladý muž na koleno poklekl.

„A do znaku dostaneš korouhev v blankytném poli,“ dokládal ještě králevic, „bude to ona korouhev, která nám mnohdy prospěla.“

„Ale nyní jest natržena,“ ozval se Falta, „stalo se to na chrudimské věži.“

„Tedy bude i natržena v tvém znaku,“ řekl Karel Podivínovi, „takové trhliny nejsou k necti. A v léno uděluji ti náš hrad Štajnberk“

Petr z Rožmberka podal Rutlevovi pergamen.

„Ať žije dlouho nový rytíř pan Podivín Rutlev ze Štajnberka!“ provolal Beneš Krabice z Veitmile, kronikář králevice Karla. „Ať žije ke cti rodu, slávě české a dobru lidstva!“

„Ať žije náš neohrožený strážce pečeti,“ slávu i ostatní páni provolávali.

Památný to den pro měštěnána, vždyť z kramářského synka rytíř se stal a i vlastní hrad v léno dostal. Pln hrdosti toho večera Podivín na lože uléhal, ale nejvíce na brzké shledání s Libuší myslil. Tolik se těšil, až milovanou bytost rodičům v krámě u Vlacha představí...

VI. mezioddílová hra

(sobota 17.července)

Úvodní motto:

Marně kralevic Karel dvořenína s poslední výzvou k jednání o smíru vysílal, aby se opevnění vzdání mohli. Ve tváři Mikulášově se jen nenávisť a odhodlání k boji zračilo. Na jednání s kralevicem se sic dostavil, ale o složení zbraní ani slyšeti nechtěl.

„Za vše co tvůj otec Jan Lucemburský mi způsobil, za to jak věznil mě a pokutoval, za to teď ty odplaty dojdeš a na potštejnských hradbách bídneš zhyneš i s mnohými tvými věrnými,“ takto drze a zpupně Mikuláš markraběti vyhrožoval.

„Přílišná moje důvěřivost zavinila, že tvá loupeživá cháska opět karavany kupců přepadá a nevinní lidé umíráti musejí. Mé milované Čechy jsi opět neklidem zahltil, proto tvé protivenství musí býti ztrestáno,“ rázně Karel odvětil.

Po těchto slovech se oba sokové ke svým zbrojnošům navrátili.

Páni z družiny kralevicovy byli o jednání zpraveni a pan z Rožmberka zvolal:

„Není čas k úvahám, nastane krutý boj, vydej pane rozkazy, ať ten hrad ničemný srovnáme se zemí!“

Rozřazovací hra, příprava na strategii v boji

Na území, které bude vyznačeno na mapě okolí, bude rozházeno šest karet. Oddíl si vybere jednoho zástupce, který poběží na toto místo, odkud musí jednu z karet přinést. Podle „výšky“ karty budou následně jednotlivé oddíly startovat. Mezi kartami bude umístěn i žolík a ten oddíl, který jej získá, si bude moci vybrat startovací pozici sám.

1.stanoviště

Legenda:

Již se schyluje k boji pod Potštejnem, ale my se vrátíme ještě o pár týdnů zpátky, a to do doby, kdy si Rutlev vybíral pečlivě svou vojenskou družinu. Jestliže se tehdy někdo chtěl stát součástí jeho ozbrojenců, musel splnit náročné zkoušky. Přesto, jakmile se rozneslo, že vyplatí žold před samotným tažením, přihlásilo se mnoho svobodníků, kteří chtěli bojovat pod vlajkou Jošta Rutleva z Koloděj.

Hra-úkol: Na tomto stanovišti si děti vyzkouší, zda by prošli zkouškou na prověření síly. Vedoucí zde představuje zbrojnoše Hulinu.

Síla-kámen na provázku držet co nejdéle čím starší oddíl tím těžší kámen. Toto stanoviště bude měřeno v čase.

Tento úkol bude dělán takže jakmile jeden z oddílu pustí kámen okamžitě nastupuje druhý a tak se vystřídají všichni.

2.stanoviště

Legenda:

Taktika boje se k jednotlivým velitelům šiků předávala šifrou, aby nebyla pro nepřítele čitelná hned od začátku. Proto při přijímání bylo nutno prověřit i logiku myšlení budoucích zbrojnošů.

Text šifry: „Útok bude proveden touto taktikou: pomocí klád (papírových kartonů) se celé družstvo přemístí po vytyčené trase pod upatí hradu. Nesmi nikdo šlápnout mimo klady, jinak by vás mohl nepřítel odhalit předčasně. Vyrazte k boji pod úpatí hradu.“

Chytrouš-Text bude zašifrovaný, 3.a4. oddíl dostane šifrovací tabulku. Toto stanoviště bude měřeno v čase.

3.stanoviště

Hra – úkol: zdolávání trasy pomocí klád (kartonů). Toto stanoviště bude měřeno v čase.

4.stanoviště

Legenda:

Často v boji se museli zbrojnoši chopit nejen meče, ale i toho co je zrovna bylo po ruce. Proto teď budete muset prokázat boj s tyčí. Před vámi stojí silný bojovník, který toto umění velmi dobře ovládá, přesto ho však musíte porazit a pomocí tyče ho srazit z pařezu.

Hra – úkol: Tyč je na konci obmotaná hadrem. Na stanovišti bude rozumný praktikant a nebo vedoucí, který bude bojovat s vybraným jedincem z oddílu na dvou pařezech vzdálených asi 1m. Vystřídá se celé družstvo po půl minutě a počítá se shození bojovníka.

5.stanoviště

Legenda:

Dobry bojovník nevyužívá jenom silu, ale i chytrost a um. Často i obyčejným provazem dokáže zneškodnit nepřítele.

Hra – úkol: Úkolem dětí bude předvést uvázání těchto uzlů: dračí, liščí, ambulantní, autíčka, lodní.

6.stanoviště

Legenda:

Jak vím, tak jste prokázali svoji zdatnost a již jste pod vedením Podivina. Jste uprostřed bitvy pod hradem Potštejnem.

Motto:

Po dlouhých devíti týdnech se konečně narušili a ztéci hradební valy podařilo a první udatní bojovníci proniknuvši do hradu, kralevicovi a rytířstvu bránu otevřeli.

Potštejnský se svými nejměnějšími kmány až do věže musel ustoupiti a Petr z Rožmberka i ostatní pánové své čtyři k poslednímu úderu šikovali.

Podivin ty největší siláky vybrati velel, těm pak kázal veliké dřevěné kyje uchopiti a o věžové dvěře a okolní zdivo s nimi bít. Dlouho se útočníkům proniknout do věže nedařilo. Její zdivo bylo již hodně narušeno, jednotlivé kusy kamene odlétaly.

Hra – úkol: Na tomto stanovišti budou táborníci přenášet kostky, jako by bořily věž.

Závěr

Legenda:

Náhle se ohlušující hřmot ozval, věž se povážlivě naklonila, a lidé uvnitř počali křičeti. Mnoho malých i velkých kamenů i s pojivem k zemi se řtilo a veliká oblaka prachu se zvedala...

...bylo dobojováno a prach ze zřícené věže potštejnského panství, která věrolomného Mikuláše zahubila i s jeho nejměnějšími, pomalu dosedal na ruiny. Mezi popadané zdivo byla modrá korouhev vetnuta, přesně jak vychloubaný Fanta přislíbil.

Hra – úkol: „Teď se vraťte do tábora a na odpolední hostinu si připravte scénku jak Králevic Karel pasuje Podivina na rytíře a jak odměňuje jeho druhy Fantu a Hulínu“.

Náměty na hry během oddílových putování:

1) „Klíště“

Legenda:

Za dlouhých pochodů, při přemísťování, museli zbrojnoši překonat různě členitý terén. Brodili potoky, překonávali lesnaté hvozdy a chodili i vysokou trávou. Nejednomu se stalo, že pod brnění mu zalezlo klíště a přisálo se na něho.

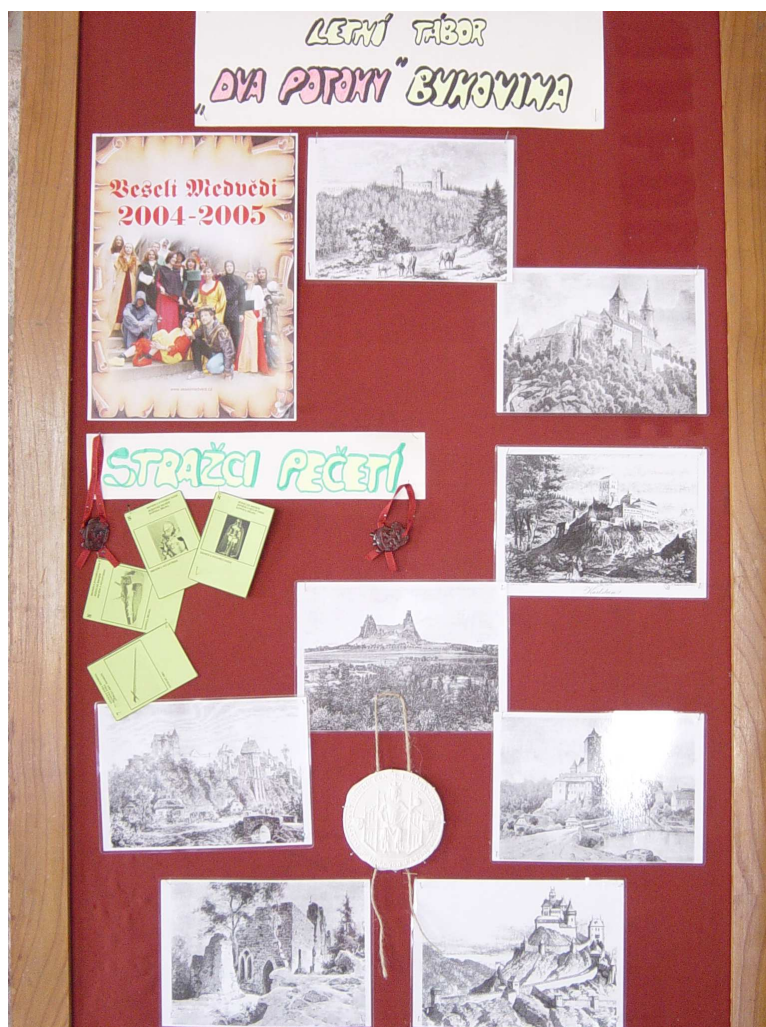
Hra - úkol: Při pochodu použije vedoucí místo klíštěte jako pomůcku jednoduchý kolíček na prádlo. Ten bude s oddílem putovat od začátku až do konce výpravy. Hru zahájí vedoucí tým, že kolíček připne někomu na batoh tak, aby o tom nevěděl. Když dotyčný zjistí, že kolíček nese, nenápadně ho sejme a přiklapne někomu jinému. Tímto způsobem kolíček putuje z batohu na batoh. Kolíček lze nahradit i stužkou, provázekem, korálkem apod. Při jeho připínání se děti nemusí omezovat pouze na batoh.

2) „Potopa“

Legenda:

Zbrojnoši dobývající hrad Potštejn se chystali přebrodit i řeku Orlici. Počasí nebylo zrovna příznivé a z okolních potůčků přitékalo k řece po vydatném dešti mnoho vody, takže se břeh toku rychle rozšiřoval. V jednu chvíli museli i vyšplhat na nejbližší stromy.

Hra - úkol: Během jednoho dne putování má každá člen oddílu právo jedenkrát zvolat heslo „potopa“. Na tento povel musí všichni ostatní vylézt, vyšplhat nebo se zavěsit tak, aby byli celým tělem minimálně půl metru nad zemí. Kdo se nad stanovenou hranici dostane jako poslední (vše sleduje ten, který heslo zvolal), má trestný bod.

**e jménu našeho svatého vévody Václava,
ve jménu jménu božím Amen.**

Svobodný pán, měštěnin .....,

jenž díky své chrabrosti a statečnosti v mnohých zkouškách uspěl, je za věrné služby nám Karlovi, z Boží milosti markraběti Moravskému, tímto glejtem do stavu rytířského pasován.

Tímto glejtem je nadále právo ucházet se o hodnost Strážce pečeti přiznáno, se všemi právy ostatními, příslušící stavu tomuto.

Na našem brumlovském hradě Štajnberku dáno, v přítomnosti našich věrných pánů a paní z Hazmburka, z Lipé, z Pardubic, z Rožmberka, ze Šternberka, z Valdštejna, z Veitmile a z Velhartic.

**Léta Páně 2004, 22 dne měsíce červce, značeno naší
budoucí královskou pečeti.**

